



EVROPSKA POMLAD

Smo v pomladi, ki jo je velikonočni čas še bolj podčrtal. Meteorološko in astronomsko je letni čas že na pohodu. Pomlad pa je živa tudi drugače. Zlasti na političnem področju je gotovo letos posebno razburkana in polna novosti, da omenimo samo hud potres s kosovsko tragedijo.

S podobnim naslovom se nedavno oglašja pariški dnevnik *Le Monde*, ki evropski pomladi dodaja še Prodijski in njegovo izbiro za predsednika Evropske unije. Mislim, da daje francoski dnevnik besedi pomlad dvojen pomen. V tem letnem času se namreč dogajajo v Evropski uniji pomembne spremembe, kot odstop Evropske komisije predsednika Jacquesa Santera in imenovanje Romana Prodijskega za njegovega naslednika, zraven pa še bližnje evropske volitve meseca junija (seveda je tu še nepričakovana vojna na Kosovu). Drugo pa je nekak politični pomen pomladi kot nastajanja nove evropske demokracije. Misli, ki jih podaja oz. na dolgo razvija člankar v omenjenem časopisu, naj nam bodo le izhodišče za naslednje razmišljanje. Jasno je, da je Prodijsko imenovanje za glavno evropsko izvršno oblast in njen vrh povzročilo veliko komentarjev in hipotez. Politične reakcije so na splošno pozitivne. In čeprav Evropska komisija ni navadna vlada posamezne države-članice, je vseeno po svoji vlogi in pomenu tej precej podobna. Nekaj sličnega bi lahko rekli o parlamentu v Strasbourgu. Ta sicer - za razliko državnih parlamentov - še nima prave zakonodajne oblasti, čeprav gredo reforme v tem smislu naprej. Evropski parlament pa ima kljub temu veliko moralno in politično moč. To se je še najbolj pokazalo prav v zadnji vladni krizi, ko je morala komisija poročati prav parlamentu in se je tu razvila pestra in živahna debata.

Po raznih virih naj bi bila danes Evropa pred novo izbiro. Sedanji dualistični sistem (parlament-komisija) je že zamenjal tripartitskega (poleg prej omenjenih ustanov še svet - t.j. ministrski svet posameznih držav, ki je sicer že sedaj deloval).

Vse to se kaže na evropskem političnem obzorju ob prehodu v tretje tisočletje. Evropa je danes kar se da pomemben dejavnik v mednarodni politiki, kasneje pa bo to gotovo še vedno bolj. Svetovna ravnovesja so danes spremenjena in - kot pravi nekdanji ameriški državni tajnik in politolog Henry Kissinger - "ko je mednarodni red ugotovil, da ni mogoče izdati določenih načel - niti v imenu miru -, je vsaj možno misliti na neko stabilnost, ki temelji na ravnovesju sil". Je to tudi današnji primer? Razvoj dogodkov bo to najbolje pokazal.

Z vsem tem se bo morala (in še kako) ukvarjati nova Evropska komisija s predsednikom Prodijskim na čelu. Prav gotovo pa je prav sedanja vojna v Srbiji eden od glavnih problemov, s katerimi se bo ta morala soočiti.

Kaj pa mi? Res se sedanja Evropa približuje temu, kar so že leta 1979 pomenile prve direktne volitve v evropski parlament. Ljudska prisotnost pa pomeni predvsem to, da imajo posamezni narodi večjo besedo pri celotni evropski izgradnji. Gre za pojem **Evrope narodov in dežel**. Ta pojem danes seveda še ni uresničen.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

OB TRAGIČNIH DOGODKIH NA BALKANU

IMPERATIV NAŠEGA ČASA

DRAGO LEGIŠA



"Po šestih stoletjih so Srbi spet sredi spopadov in sporov. Ne gre za oborožene spopade, a te možnosti ne moremo izključiti." Tako je dejal Slobodan Milošević na znamenitem zborovanju milijonske množice 28. junija 1989 na Kosovem polju. Obudil je spomin na poraz, ki so ga Srbi doživeli na tem mestu pred 600 leti in hkrati upravičil odpravo avtonomne pokrajine in torej poudaril pravico Srbije do nadvlade na Kosovu, četudi so Albanci predstavljali ogromno večino (90%) prebivalstva. V tem je torej prvi in glavni vzrok velike tragedije, ki se je začela na Balkanu in

je z vojaškim posegom Atlantske zveze pred dnevi gotovo dosegla višek. Avantura Slobodana Miloševića se je začela na Kosovu in se bo, kot kaže, tu tudi končala. S svojo politiko, ki je v bistvu zmes nacionalizma in demagogije, že celo desetletje plove med Scilo in Karibdo, a se zdi, da se njegova barka ne bo mogla tokrat izogniti usodnim čerem.

Res je sicer, da mu je prav vojaški poseg Atlantske zveze omogočil stimiti okrog svoje politike srbske politične sile, a je veliko vprašanje, koliko časa bo trajala ta enotnost. Pričakovati je namreč treba, da se bodo glede na velike žrtve, ki jih zahteva vojna, začeli pojavljati med množico dvomi in se bo danes navidez še tako visoka morala začela razkrajati.

Množice beguncev s Kosova trumoma in takorekoč bose in nage bežijo z rodne zemlje - nekatere so kot v nacističnih časih kratkoma deportirali s posebnimi vlaki z zapечатimi vagoni. Svetovna javnost takšnih prizorov ne bo mogla dolgo prenašati, odgovorni politiki morajo zato narediti vse, da se takšni sramoti za ves omikani svet čimprej naredi konec.

STRAN 2

Atlantska zveza je zavrnila enostransko premirje, ki ga je predlagal Milošević za pravoslavno Veliko noč. Zavezniki menijo, da je gesta nezadostna in ne daje jamstva za pomiritev. Vztrajajo, da mora Milošević podpisati mirovni sporazum, ki so ga že sprejeli kosovski Albanci. Zato se letalski napadi nadaljujejo. Kljub temu lahko sklepamo, da je srbski predlog rahel znak, da se morda odpirajo vrata k obnovitvi pogajanj.

SLOVENSKI DRŽAVNI ZBOR JO JE SPREJEL SOGLASNO

IZJAVA O ZAŠČITI SLOVENSKE MANJŠINE V ITALIJI

MARJAN DROBEŽ

Slovenski parlament je po zapletih med nekaterimi poslanci strank ter vlado v četrtek, 1. aprila, soglasno sprejel uradno izjavo (deklaracijo) o zaščiti slovenske narodne skupnosti v Italiji. Gre za dokument, ki ga je skupaj s predstavniki slovenske manjšine pripravila komisija državnega zbora za Slovence po svetu. Komisija je pri tem zavrnila skoraj vse pomisleke zunanjega ministrstva, češ da bi nekatere trditve utegnile škoditi čimprejšnjemu sprejetju zaščitnega zakona v italijanski poslanski zbornici.

Med razpravo o predloženi izjavi o zaščiti slovenske manjšine je predsednik parlamentarne komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu Marjan Schiffrer poudaril, "da je vprašanje zakonske zaščite slovenske manjšine v Italiji odprto že vse povojno obdobje. Prvi osnutek t.i. zaščitnega zakona je bil v italijanskem parlamentu vložen že leta 1970, v naslednjih zakonodajnih dobah pa je bila vložena in v poslanski zbornici ali v senatu

predstavljena vrsta različnih predlogov". Dodal je, "da je komisija ugotovila, da se položaj slovenske manjšine v Italiji zaradi zapletov pri sprejemanju globalnega zaščitnega zakona še naprej poslabšuje, zaradi česar je predlagala državnemu zboru sprejem omenjene deklaracije, s katero izražajo pričakovanje, da bo Italija uzakonila zaščito slovenske manjšine še v tej zakonodajni dobi".

Državni sekretar v zunanjem ministrstvu Franco Juri je razčlenil in ocenil delovanje zunanjega ministrstva pri ščitenu slovenske manjšine v Italiji in pri tem polemiziral z nekaterimi poslanci, posebej z Ivom Hvalico iz SDS. Med drugim je povedal, "da so zlasti v zadnjih letih, posebej po nastopu Prodijske in nato D'Alemove vlade, končno vzpostavili mehanizem učinkovitega delovanja in učinkovitih pogovorov z italijansko vlado, ki so pripeljali do nekaterih konkretnih rezultatov". Ob tem je omenjal dvojezično šolo v Beneški Sloveniji in priznanje avtonomije slovenskih šol v Italiji, ki jim grozi t.i. racionalizacija.

STRAN 12

Naše bralce in ljudi dobre volje pozivamo, naj po svojih močeh pomagajo trpečim in preganjanim s Kosova.

POMAGAJMO TRPEČIM IN PREGANJANIM!

Darove v denarju sprejema tudi naša uprava, ki bo poskrbela, da bodo prispevke nemudoma prejele pristojne ustanove in dobrotelne organizacije.

NOVI GLAS

02 Jošt Žabkar
NOVA NEMŠKA POLITIKA

02 Vida Valenčič
IRSKI VOZEL

03 Jože Horvat / intervju
ŽARKO PETAN

04 Zvone Štrubelj
VELIKA NOČ NA PREIZKUŠNJI

04 Danijel Devetak
IŠČIMO ZNAMENJA UPANJA!

06 Jurij Paljk
SPOMINSKA RAZSTAVA DEL IVANA ČARGA

07 NAGRADA VSTAJENJE BENEŠKI SLOVENIJI

10 NATEČAJ "MARCOSIG" V POLNEM TEKU

15 Igor Cotič
USPEHI VRHOVSKIH ŠAHISTOV

16 Miran Mihelič
IZREDNA ARHEOLOŠKA ZBIRKA



BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

ZVONE ŠTRUBELJ

**2. VELIKONOČNA ALI
BELA NEDELJA**

Pod noč tistega dne, prvega v tednu, ko so bila tam, kjer so se učenci zadrževali, vrata iz strahu pred Judi zaklenjena, je prišel Jezus, stopil mednje in jim rekel: "Mir vam bodi!" In ko je to rekel, jim je pokazal roke in stran. Učenci so se razveselili, ko so videli Gospoda. Tedaj jim je Jezus spet rekel: "Mir vam bodi! Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošiljam." In ko je to izrekel, je dihnil vanje in jim dejal: "Prejmite Svetega Duha! Katerim grehe odpustite, so jim odpuščeni; katerim jih zadržite, so jim zadržani." (...) Čez osem dni so bili njegovi učenci spet notri in Tomaž z njimi. Jezus je prišel pri zaprtih vratih, stopil mednje in jim rekel: "Mir vam bodi!" Potem je rekel Tomažu: "Položi svoj prst sem in poglej moje roke! Daj svojo roko in jo položi v mojo stran in ne bodi neveren, ampak veren." Tomaž mu je odgovoril in rekel: "Moj Gospod in moj Bog!" Jezus mu je rekel: "Ker si me videl, veruješ? Blagor tistim, ki niso videli, pa so začeli verovati!" (Janez 20. 19-23; 26-29)



TOMAŽEVO IN NAŠE SREČANJE Z VSTALIM KRISTUSOM

V Janezovem evangeliju Jezus podeli učencem Svetega Duha ob svojem vstajenju: "In ko je to izrekel, je dihnil vanje in jim dejal: »Prejmite Svetega Duha.«" Luka, ki je tudi avtor Apostolskih del, podelitev Svetega Duha pripiše binkoštnemu prazniku, 50 dni po Veliki noči. Temu podatku sledita tudi druga dva evangelista, Marko in Matej. Evangelist Janez želi s tem povedati nekaj važnega, kar morda večkrat pozabljamo. Odlomek o srečanju Vstalega z nevernim Tomažem je razumljiv, le če v polnosti upoštevamo dar Svetega Duha, ki ga vstali Kristus prinaša apostolom in celotni Cerkvi.

"Ker si me videl, Tomaž, veruješ? Blagor tistim, ki niso videli, pa so začeli verovati!" Tako vstali Kristus pouči Tomaža. Po njem, ki je lik vseh, ki s težavo verujejo v Kristusovo vstajenje, hoče poučiti tudi nas.

Po vstajenju je Učiteljev odnos do učencev spremenjen. O tem nam spregovorijo vsa evangelijska poročila o prikazovanju Vstalega. Učenci ga takoj ne prepoznajo. Marija Magdalena ga zamenja z vrtnarjem, učenca na poti v Emavs ga prepoznata šele na koncu poti, ko jima razlomi kruh. Apostoli, ki jih vstali Kristus sreča na obali Genezareškega jezera, ga prepoznajo šele potem, ko jih povabi k skupnemu obedu. Tomaža, ki ne veruje pričevanju drugih učencev, povabi Vstali, naj celo položi svoj prst v njegove rane.

Prepoznati in priznati Vstalega pomeni torej ugledati ga z očmi vere. Apostol Pavel je to dobro razumel, ko je zapisal, da tudi tisti, ki so Kristusa poznali "po mesu", ga zdaj prepoznavajo drugače, v luči Svetega Duha. Po vstajenju ni dovolj Jezusa gledati, kot so ga gledali pred njegovo smrtjo, s človeškimi očmi, v okviru njegovega človeškega bivanja, ampak v globlji razsežnosti, v dimenzijah Božjega Duha. Apostol Tomaž je bil ob tem odkritju globoko presunjen, saj mu je bilo dano videti še več kot Vstalega Kristusa, Boga samega. Prav zato ganjen izpove: "Moj Gospod in moj Bog!"

Nihče ne more reči "Jezus je Gospod", če ne v moči Svetega Duha, pravi apostol Pavel. Pogoji za vero v Kristusovo vstajenje je dar Svetega Duha. Goreče srce, s katerim sta učenca hodila v Emavs, nemirno iskanje prežeto z ljubeznijo, s katerim je Marija Magdalena iskala Učitelja, popolna predanost, s katero je apostol Tomaž pokleknil pred Vstalega Kristusa; te in podobne drže so pristne drže Duha, po katerem nam je dano doživeti dar Kristusovega vstajenja. Zares, blagor tistim, ki niso videli, pa so verovali. To Janezovo misel je doživel tudi apostol Peter, ki v svojem prvem pismu pravi: "Njega ljubite, čeprav ga niste videli. Verujte vanj, čeprav ga zdaj ne vidite, veselite se v neizrekljivem in povečičnem veselju, ko dosegate namen svoje vere, namreč odrešitev duš." (1 Pt 1,8)

VSTALI KRISTUS NAJ STRESE NAŠO RAVNODUŠNOST

VELIKA NOČ NA PREIZKUŠNJI

ZVONE ŠTRUBELJ

šča so letos postala Kristusov grob.

Solidarnost, človekoljubje, molitev, dobrota in usmiljenje. To so lahko duhovni protidarcari vojni tragediji na Kosovu, ki ima zagotovo ne le balkansko, ampak tudi evropsko in svetovno razsežnost. Če slučajno bereš te moje vrstice, bi te spomnil, da je ob krizevem potu bil neki Simon iz Cirene, ki je Kristusu pomagal nositi težki križ. Morda želi danes imeti tvoje ime in priimek. V množici nasilnežev in radovednežev je bila tudi neka žena z imenom Veronika. Morda želi njeno sočutje danes napolniti tvoje srce? V zgodbi o Jezusovi smrti najde-

mo nekega Jožefa iz Arimateje, ki je bil pripravljen mrtvem Jezusu odstopiti svoj grob. Morda hoče njegova gesta postati znamenje tvoje odprtosti in dobrote?

Ne, letošnja Velika noč ne more biti prazna, nepomembna, brez vsake vrednosti; ne in ne, za tistega, ki verjame v nenasilno moč dobrote in ljubezni. Človek lahko postane človeku brat! Bog je v Jezusu Kristusu, tako verujemo kristjani, postal človekov sopotnik in sotrp. Iz tega podatka črpamo moč in vero v nepremagljivo človekoljubje in v zastojno dobroto, v učinkovitost medsebojne sestrskosti in bratske ljubezni in solidar-

nosti. Nič ni tako pobito, potlačeno in zamorjeno, da ne bi dopuščalo možnosti izhoda in celo novega življenja. Kar pogledajte! Iz iznakaženega, poraženega, na smrt obsojenega, križanega Kristusovega telesa je tretji dan zasvetilo novo življenje, življenje v polnosti, Vstajenje. Kristus je vstal! Ta krik veselja bo tudi za letošnjo Veliko noč obšel svet. Vsrka naj vase tudi veliki petek vojne tragedije na Kosovu, strese naj našo ravnodušnost in presvetli zamračeno zavest, v prsih človeštva naj obudi toplo in čuteče srce, napolni naj naše že na pol prazne čaše življenja!

In vendar, vse to že poznamo od pradavnine, iz prvih strani Svetega pisma, iz zgodovine lastnega naroda, iz večstoletnega trpljenja tlačnosti od močnejših, uglednejših in bogatejših sosedov. Pa nas vseeno tako strahotno prizadene. Da, kjer teče kri, kjer pokajo bombe in granate, kjer ciljajo rakete, kjer se ruši, ubija in kolje, ni miru. Ni miru na Kosovu, od koder se vijejo procesije beguncev v Albanijo, Črno goro, Makedonijo, ni pa miru niti v zavesti Evrope, niti v vesti nepremagljivih Američanov in tudi ne v duši človeštva.

Zares, Velika noč na preizkušnji! Morda bomo letos okusili bolj v živo pekoče Kristusove rane, ostrino žeblice, ki so ga pribili na križ, divje rjovenje nahujskane množice, ki vzklika: križaj ga! Po nedolžnem ga obsojajo, mučijo in morijo v številnih brezpravnih in nedolžnih Kosovarih. Množična grobi-



SOLIDARNOST, ODLOČITEV ZA PRIHODNOST

IŠČIMO ZNAMENJA UPANJA!

DANIJEL DEVETAK

V vsakem času lahko razbiramo v družbi pozitivna znamenja, če to le hočemo. Tudi v tem času, ko nad našimi glavami vsak dan rohnijo grozeči bombniki, lahko najdemo znamenja, klice, ki dajejo upati v boljše stanje. Daleč od bojišč je sicer lahko govoriti na tak način; toda življenje gre naprej. Kaj nam sploh ostane, če ne to, da skušamo na čim boljši način iskati pot za naprej?

V sredstvih javnega obveščanja, ki igrajo izredno pomembno vlogo v balkanski-evropski-svetovni vojni, lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da posvečajo časnikarji vsega sveta stalno in spoštljivo pozornost svetemu očetu in njegovim besedam, in to kljub temu, da se ne ujemajo z uradnimi stališči Atlantske zveze. Drugo znamenje upa-

nja je rastoča občutljivost ljudi, ki pristopajo k solidarnostnim akcijam vseh vrst, od denarnih prispevkov na tekoče račune humanitarnih organizacij do prinašanja oblačil, sanitarnih pripomočkov in potrebnega za preživetje stotisočih onemoglih beguncev, zbranih v dolinah smrti na robu ZRJ. Opazovalci ugotavljajo, da je to, kar predvsem v zadnjih letih sodobni svet še najbolj ceni pri kristjanih, prav pripravljenost pomagati in služiti potrebnim, revežem, priseljencem in, v omejenem primeru, beguncem. Z eno besedo: zastojnost. Gre namreč za besedo, ki uhaja iz logike našega časa, ko posameznik misli, da se bo v življenju uveljavil in dosegel visoko stopnjo na družbeni lestevici le z egoizmom in "komolčarstvom". Zato gleda na zastojno delo osupel, ker ga ne razume, a ga hkrati

preseneča in zato v njem vzbuja radovednost. Prava zastojnost je namreč "nalezljiva". Tudi zato je toliko bolj pomembna drža vsakega kristjana in krščanskih skupin, ki delajo iz ljubezni do bližnjega in brez lastnih interesov. To so dejavniki, ki lahko na nenasilen in tih način počasi krhajo temelje prevladujoče ekonomske logike in individualizma.

Vera pa ni samo prostovoljno delo. Če se ne napaja v molitvi in stalnem črpanju v večnih zakajih, postane gol asistencializem, ki se prej ali slej izsuši in zamre. Je pa tudi res, da kristjan ne more ostati križem rok, ko "trka reka ljudi na njegova vrata". Cerkveni očetje učijo, da se mora človek, ki želi resno hoditi za Kristusom, vsak dan spominjati na smrt in na svoje grehe. Kajti samo tako lahko odžene skušnjave po vsemogočnosti

in nadutosti. Samo tako lahko išče v Bogu limfo življenja, ki mu daje moči in človekoljubne vneme, ki se ne izsuši. Misel na smrt je danes sploh močno prisotna, saj nas časopisi vsak dan obsipavajo s fotografijami trpljenja in smrti.

Zgledov prostovoljnega dela potrebuje današnji svet še in še, kajti žarišča vojn in sovražnosti ustvarjajo vedno večje število brezdomcev. Take zgled bi morali dajati predvsem odrasli in zreli kristjani, kajti mladi se sami od sebe ne bodo spremenili, če tega ne bodo videli pri tistih, ki hodijo pred njimi. Na novo je treba "zapisati", "izdelati" vrednote in ideale. Mladim je treba dati na novo okusiti, kaj so pripadnost skupnosti, altruizem, predanost drugim, solidarnost, prednostna izbira revnih. Če odrasli ne bodo znali posredovati mladim vitalnih idealov, bo Cerkev sicer kovala nove svetnike za oltar, toda množice mladih bodo še naprej tavale brez življenjskih smerokazov.



V ŽUPNIJSKI DVORANI V NABREŽINI

DVAJSETA VELIKONOČNA RAZSTAVA IN OBIČAJ ODKRIVANJA PLENIRJA

Tudi letos so v Nabrežini na praznik Velike noči na pobudo Slovenskega kulturnega društva Igo Gruden obudili običaj odkrivanja velikonočnega plenirja. Ob tej priložnosti so v župnijski dvorani tudi odprli jubilejno dvajseto velikonočno razstavo pirhov.



FOTO KROMA

Na dan Velike noči so se Nabrežinci zbrali v svoji župnijski dvorani, da bi spet obudili stari običaj odkrivanja velikonočnega plenirja. Pobudo za to je že lani dalo in uspeš-

no izpeljalo domače kulturno društvo Igo Gruden. Letos so pobudo ponovili in v župnijski dvorani se je zbralo veliko število ljudi, ki so po praznični maši prinesli s seboj velikonočne jedi in domačo kapljico.

Tudi tako, z obuditvijo lepega običaja, je nabrežinska skupnost počastila največji krščanski praznik.

V nabrežinski župnijski dvorani so tudi odprli jubilejno dvajseto Velikonočno raz-

stavo. Gre za tradicionalno pobudo, za katero ima največ zaslug domači župnik Bogomil Breclj. Vsako leto namreč ob dveh glavnih krščanskih praznikih, Božiču in Veliki noči, prirejajo v Nabrežini bogato razstavo. V božičnem času je to razstava jaslic, ki so sad dela domačih in tudi priznanih tujih umetnikov, pa tudi domačih šolarjev. Ob Veliki noči pa so to predvsem pisane oz. pirhi. Letos je do Bele nedelje, 11. aprila, na ogled nad petsto pirhov domačih in tujih umetnikov. Posebno veliko število razstavljalcev prihaja iz bližnje okolice, tako iz domače kot iz drugih vasi z obeh strani meje. Tudi ob odprtju nabrežinske razstave so se spomnili tragedije, ki poteka v Zvezni republiki Jugoslaviji in na Kosovu, tako da so iz pirhov na veliki razstavnici sredi dvorane sestavili napis Pax (mir).

Letošnja velikonočna razstava bo, kot že rečeno, odprta vsak dan do Bele nedelje v popoldanskih in večernih urah. Ob tej priložnosti je na ogled tudi razstava lepih krajinskih oljnatih slik domačinke Marije Barranco por. Zuccheri.

OBVESTILA

PROF. XENIA Levak Budal bo nadaljevala s predvajanjem lepih in zanimivih dia pozitivov o Egiptu, in sicer od Luxorja do Abu Simbela v četrtek, 8. aprila, ob 16. uri v ul. Donizetti 3. Vabi Klub prijateljstva.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca in Klub prijateljstva vabita k sv. maši in uri molitve za duhovne poklice, mladino in družine, ki bo v četrtek, 8. aprila, ob 18. uri v barkovljanski cerkvi.

ZVEZA PEVSKIH zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev, Zveza slovenske katoliške prosvete, Zveza cerkvenih pevskih zborov in Marijin dom pri Sv. Ivanu vabijo na koncert 30. revije Primorska poje v nedeljo, 11. aprila, ob 17. uri v Marijinem domu pri Sv. Ivanu. Nastopili bodo Vokalna skupina Portorož, Dekliški zbor Danica, Vrh, Moški zbor upokojencev Breg, Boljunec, Mešani zbor Pod lipo, Barnas, Mešani zbor Sveti Peter, Pevski zbor Štandraž in Mešani zbor Peter Jereb, Cerkno.

MESEČNA MAŠA za edinstvo bo v Trstu, ul. Risorta, v ponedeljek, 12. aprila, ob 17.30. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev v Trstu vabi v ponedeljek, 12. aprila, na svečano podelitev literarne nagrade Vstajenje Živi Gruden in Milanu Gregu, avtorjema

fotografske monografije *Be-neška Slovenija*. Nagrado bodo podelili v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ulici št. 3 ob 20.30. Vljudno vabljeni!

ŠE JE nekaj mest prostih v avtobusu Križanov, ki bodo poromali v soboto, 24. aprila, h Gospe Sveti in istega dne popoldne ter naslednji dan v Slomškove kraje. Morebitni interesi naj telefonirajo na telefonsko številko 040 220332.

SOS, SOS, SOS, javi se za prostovoljno delo! Veliko oseb potrebuje pomoč in spremstvo. Pridruži se nam in pošlji dopis v rokopisu s svojimi osnovnimi podatki in zanimanji za Zadržni center za socialno dejavnost, ul. Cicerone 8, 34100 Trst.

DAROVI

ZABEGUNCESKOVA: N.N. 100.000 lir.

ZA CERKEV v Ricmanjih: v spomin na pok. Adriana Dobrilo, Log, ob četrti obletnici smrti darujeta žena in hči 300.000 lir.

ZA CERKVENI pevski zbor od Sv. Ivana: v zahvalo za petje na pogrebu žene in mame Valerije Buzečan-Hrvatini hči Nadja in oče Peter 100.000 lir.

ZA CERKEV v Sočergi: v spomin na sestro Valerijo Buzečan-Hrvatini darujejo sestre in bratje 500.000; v spomin na Valerijo Buzečan-Hrvatini Zinka in Marta Požar 50.000 lir.

KONCERT V PROSVETNEM DOMU

KAKOVOSTEN ZAČETEK POMLADANSKE SEZONE OPENSKIH GLASBENIH SREČANJ

Kot smo že poročali v prejšnji številki, je bil na Oljčno nedeljo, 28. marca, v Prosvetnem domu na Opčinah prvi koncert iz niza pomladanske sezone Openških glasbenih srečanj.

Openška glasbena srečanja, ki jih že več let prireja domače kulturno društvo Tabor in Zveza slovenskih kulturnih društev, so postala priljubljena priložnost za ljubitelje glasbe, da se srečajo s kakovostno glasbeno ustvarjalnostjo. Kot je v lično opremljeni brošuri napisal umetniški vodja srečanj Luca Ferrini, nanašajoč se na uspeh lanske jesenske sezone, so srečanja vzbudila pozornost ter radovednost in so dosegla visoko kakovostno raven. S to pobudo želijo pri SKD Tabor ponuditi vpogled v stvarnost Furlanije-Juljske krajine in v možnosti slovenskega prostora na glasbenem področju. V pomladni sezoni se predstavljajo obetavni diplomiranci in absolventi z že ustaljeno obliko dvojnega koncerta (prvi del oblikuje en izvajalec, drugega pa drugi). Tako je predvideno, da se bo v nizu štirih koncertov občinstvu predstavilo skoraj dvajset izvajalcev.

V nedeljo, 28. marca, sta se lepemu številu poslušal-



cev, ki so prišli v dvorano Prosvetnega doma, predstavila v prvem delu Slovenski sekstet klarinetov, v drugem pa tolkalec Dario Šavron pri marimbi in vibrafonu. Pri Slovenskem sekstetu klarinetov sodelujejo najboljši slovenski klarinetisti, sicer člani raznih profesionalnih orkestror, skupina pa je prava redkost, pravzaprav je edina v svoji vrsti v slovenskem prostoru. Na openskem koncertu je nastopil v nekoli-ko spremenjenem sestavu, spored pa je obsegal skladbe *Sextour lirique* Marca Ey-chenna, *En familie* Raymon-da Loucheura in *Madžarski ples št. 3* Johannes Brahmsa.

Dario Šavron je mlad in uveljavljen tržaški slovenski

glasbenik, ki je študiral harmoniko na Glasbeni matici v Trstu, tolkala pa na tržaškem konservatoriju Tartini, kjer je tudi odlično diplomiral. Poučuje na Glasbeni matici - šoli Marij Kogoj in na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici, sicer pa je tudi član Harmonikarskega kvinteta GM in instrumentalne skupine Evasion. Prva skladba iz njegovega sporeda je bila *Suita za marimbo* mednarodno priznanega tolkalca Fabiana Pereza Tedesca, pri katerem se Šavron tudi izpopolnjuje. Sledile so *Etuda op. 6 št. 8* Claira Omarja Musserja, za-tem *Etudi št. 25 in 26* Davida Friedmana, *Rainbow in Latin Song* Ruuda Wienerja,

Conversation Akire Miyoshija in *Frogs* Keika Abeja. Izvedbo bogatega in - zlasti v drugem delu - precej zahtevnega sporeda so poslušalci nagradili s toplim aplavzom, kar je tudi dodatno potrdilo doseženo visoko kakovostno raven openskih srečanj. Drugi koncert v pomladanski sezoni Openških glasbenih srečanj bo že to nedeljo, 11. aprila, ob 18. uri v Prosvetnem domu na Opčinah. Nastopili bosta violinistka Anja Bukovec in pianistka Miona Babič. Izvajali bosta skladbe Johanna Sebastiana Bacha, Camilla Saint-Saënsa, Ludwiga Van Beethovna, Clauda Debussyja in Franza Liszta.

IŽ

TRŽAŠKO TAJNIŠTVO SINDIKATA SLOVENSKE ŠOLE

vljudno vabi vse svoje člane in šolnike na

OBČNI ZBOR

v torek, 13. aprila, ob 11. uri v prvem ter ob 11.30 v drugem sklicanju v prostorih Prosvetnega doma na Opčinah.

DNEVNI RED:

- 1) izvolitev predsedstva,
- 2) tajniško poročilo,
- 3) pozdravi gostov,
- 4) poročila predstavnikov v zbornih organih,
- 5) blagajniško poročilo,
- 6) poročilo nadzornega odbora in razsodišča,
- 7) razprava in razrešnica odboru,
- 8) volitve v organe Sindikata,
- 9) predlogi za nadaljnje delo novega odbora.

SLOVENSKA ZAMEJSKA SKAVTSKA ORGANIZACIJA

vabi na okroglo mizo

NARODNE VREDNOTE: DILEME NAŠIH ORGANIZACIJ

Marijanišče na Opčinah, petek, 16. aprila, ob 19.30.

SOLIDARNOSTNA AKCIJA SLOVENSKEGA KLUBA

Slovenski klub bo priredil v nedeljo, 11. aprila, ob 18. uri, skupaj z Odborom za ohranitev Stadionu 1. maj, solidarnostno akcijo za vse žrtve sedanje vojne na Balkanu. Tako bo v nedeljo stekla na Stadionu 1. maj dobrodelna prireditve, na katero bodo ljudje lahko prinesli svoj prispevek, naj si bo v obliki hrane, obleke ali denarja. Na prireditvi bodo nastopili zbori, ansambli, skupine, igralci, kaba-retisti itd., ki so se prijavili organizatorjem.

VELIKONOČNI PRAZNIKI V GORICI

Letošnja Velika noč je potekala v Gorici kar se da slovesno in mirno, seveda kljub trpkim misli na kosovsko tragedijo, zlasti ob brnenju vojnih letal iz Aviana proti Beogradu. Milo in prijetno je bilo pa vreme, ki je s soncem spremljalo glavne velikonočne dneve.

Za nas je bila še posebno lepa in slovesna vstajenska maša s procesijo v goriški stolnici. Zelo lepo število slovenskih vernikov iz mesta in okolice je s svojo udeležbo dokazalo, da je ta osrednja cerkvena slovesnost v Gorici zelo doživljata in občutena. Vstajenje s slovesno mašo je vodil g. Cvetko Žbogar, voditelj slovenske duhovnije v Gorici, ki je v svoji pridigi lepo prikazal pomen velikonočne skrivnosti in zmagošljiva življenja nad smrtjo. Asistirala mu

je novi goriški diakon Mirko Pelicon, ki bo jeseni pel novo mašo. Na koru so peli številni pevci in pevke iz mesta in bližnje okolice latinsko mašo Vinka Vodopivca v čast Materije Božji in lepe velikonočne pesmi. Pri orglah je bila prof. Lojzka Bratuž, dirigiral pa je prof. Stanko Jericijo.

Praznične so bile seveda tudi druge slovenske maše v mestu kot pri sv. Ignaciju na Travniku, pri sv. Ivanu, kjer je vernikom voščil tudi goriški nadškof, in na Placuti, zvečer pa pri kapucinih. Lepe so bile tudi slovesnosti po drugih slovenskih okoliških župnijah.

Slovesno sobotno vstajenje in nedeljsko pontifikalno mašo v stolnici pa je daroval nadškof p. A. V. Bommarco, ki se je v svoji homiliji spomnil tudi tragedije na Kosovu.

Kdor v teh dneh stopi v atrij Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki ga krasijo umetne slike slikarja Safeta Zeca, bo lahko videl, razobešene na stojalih, velike, umetniške črno-bele fotografije mladih violinistov in čelistov iz dežel Alpe Jadran, ki v tem tednu nastopajo na mednarodnem tekmovanju Alfredo in Vanda Marcosig, ki ga prireja kulturno združenje *Musica senza frontiere* (Glasba brez meja). Prestižno tekmovanje se je začelo v ponedeljek, ko sta na 7. natečaju čelistov nastopili prve dve starostni kategoriji mladih glasbenikov; med na-



FOTO: BUBIČ

grajenimi so močno prevladali Slovenci in Hrvati. V torek sta se zvrstili še dve kategoriji gojencev čelistov, v sredo zjutraj pa so prišli na vrsto najmlajši violinisti na tokratnem že 17. mednarodnem tekmovanju. Zvečer je bil istega dne koncert, posvečen spominu na pokojna Alfreda in Vanda Marcosig, mentorja in pobudnika prireditve. Slovesen konec prireditve z nagrajevanjem gojencev in sklepnim koncertom bo v nedeljo, 11. aprila. O koncertih in o samem poteku tekmovanja bomo pisali prihodnji teden.

10

ČETREK
8. APRILA
1999

GORIŠKI VRTILJAK - ABONMA ZA MLADE

MARTIN KRPAN NEKOLIKO DRUGAČE

IVA KORŠIČ

Na dan pred velikonočnimi počitniškimi dnevi, v sredo, 31. marca, je velika dvorana KC Lojze Bratuž še zadnjič sprejela v svoje nedrje mlade abonente Goriškega vrtiljaka, nižješolce in petošolce goriških osnovnih šol, katerim so se tokrat pridružili valičanski vrstniki, ki so bili v tistih dneh gostje OŠ Peter Butkovič Domen iz Sovodenj v okviru projekta Comenius.

Po zadnjem prijetno nenačrtanem srečanju z glasbo so mladi gledalci ponovno zasnjali ob gledališki govoric. Moje gledališče Ljubljana jim je namreč ponudilo dramatičnijo Levstikovega *Martina Krpana* v modernejši kabaretno privlačni in parodično zabavni predelavi igralca Bogomira Verasa, tokrat tudi režiserja ter avtorja iskrih songov, od katerih se je mladih poslušalcev najbolj oprijel zadnji, ki je pel o prepotreb-

nem ščepcu soli, s katerim se marsikaj naredi. Tega so igralci ob spremljavi violine, harmonike in kitare zapeli kar dvakrat v navdušenje učencev. Ob Verasu, ki je zaigral kot sicer vsi ostali izvajalci več plastičnih vlog, je s svojo doživeto, mestoma prav posrečeno humoristično igro izstopal Gojmir Lešnjak kot Levstikov mladi, hrabri, neustrašni narodnjak-silak z Vrha pri Sveti Trojici, ki je s svojo na videz neobgljeno kobilico rešil Dunaj in "presvetlo cesarost", a tudi kot betežni 150-letni starček Martin Krpan na vozičku, ki se s svojo prav toliko let staro kobilico težko prebija z revno pokojnico v domu za omeogle in bi rad povedal marsikatero pikro na račun današnjih "oblastnikov" in socialne oskrbe. Domiselni je bil tudi komično-satirični končni - najmlajši gledalci morda niso dojeli v celoti njegovega smisla - brez dvoma tudi nekoliko žalostni pogled na nekatere današnje Slovence, ki so se iz pogumnih Krpanov prelevili v prave ničvredne "krepance", ki že navsezgodaj popivajo po gostilnah in kavarnah ter se zapletajo v jalove pogovore z južnimi brati.

Topli aplavz je potrdil, da je predstava ugajala in da je Goriški vrtiljak, ki se je letos v zamisli Kulturnega centra Bratuž in Primorskega dramskega gledališča v sodelovanju z goriškimi Kulturnimi domom ter SSG prvič zasukal za mlade od 10. do 15. leta, zadel v živo. Ponudba za nižješolce in petošolce osnovnih šol je naletela na zelo dober odziv, saj je zajela obširno paletu predstav, od gledaliških do baletnih in glasbenih. Želimo, da bi tudi v prihodnje steklo po začrtanih smernicah in da bi ob njej mladi vzljubili odrsko umetnost in da bi odrasli v zrele in kritične gledalce.

RUPA: 10-LETNICA SPOMENIKA PADLIM

V Rupi bo v nedeljo, 11. t.m., ob 10. uri spominna slovesnost ob 10-letnici odkritja spomenika Padlim za svobodo. Slovesnost prirejajo združenje VZPI/ANPI in krajan. V kulturnem sporedu bodo nastopili godba na pihala Kras, otroški pevski zbor, zbor PD Rupa-Peč in Skala-Gabrje ter recitatorji. Udeležence slovesnosti bo pozdravil župan Petejan, govorila bosta predstavnik VZPI/ANPI Pregelj in predsednik združenja političnih deportirancev ANED Milovan Bressan. Po slovesnosti bo na sedežu PD Rupa-Peč srečanje. Spomenik v Rupi so odkrili 9.4.1989 na pobudo krajanov ob podpori VZPI/ANPI in občine ter zgradili s prostovoljnimi delom. Načrt za obeležje je izdelal geom. Ivo Rojec.

IZID JE OMOGOČIL DEŽELNI SEDEŽ RAI - SLOVENSKI PROGRAMI

PRVA CD PLOŠČA ZBORA HRAST IZ DOBERDOBA

V našem "pevsko obarvanem" zamejstvu prav gotovo izstopa nekaj zborov, ki so se z nedvomnim pevskim talentom, zvrhano mero požrtvovalnosti ter trde volje dokopali do blestečih rezultatov na vsedravnih zborovskih tekmovanjih. V skupini mešanih zborov je tudi zbor Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča, ki je v zadnjih sezonah neutrudno uril glasilke in ne nazadnje tudi... spomin za nedvomno bogat repertoar. Da bi pa spomin ne tonil v pozabo, je zbor v teh dneh izdal novo, prvo CD ploščo, v kateri so združeni vsi najboljši posnetki iz abonmajskih koncertov Glasbene matice in izbor arhivskih po-

snetkov, ki jih je zbor snemal za Radio Trst A. Pobuda presega običajno zanimivost, saj predstavlja predvsem dokaz plodnega sodelovanja med SKD Hrast ter slovenskimi programi državne radio-televizijske mreže. RTV Slovenija že desetletja izdaja plošče najboljših izvajalcev in zborov; za naše zamejstvo, ki lahko nedvomno računa na manjša finančna sredstva, pa predstavlja ta pobuda predvsem odskočno desko za nadaljnje sodelovanje med javno službo in t.i. "civilno družbo".

CD plošča nosi pomenljiv naslov *Steziče*, ki so lahko tiste steziče, katerih ni več, predvsem pa so steziče, ki so in bodo še vedno vodile do srca.



Petje je namreč prav to: steza, ki privede na dan, kar je v notranjosti srca: veselje, bolest, melanholijo, obup, razposajenost. In da bo vse naštetost še zgovornejša, naj dodamo, da se lahko CD ponaša kar z 19 pesmimi (na kaseti, ki je tudi na razpolago, jih je 18): od umetnih pesmi znanih domačih avtorjev (Vrabc, Jericijo, Pahor, Kumar) pa do priredb ljudskih pesmi iz celotnega slovenskega na-

seditvenega prostora v naši deželi (Merkū, Tomc, Lebič, Srebotnjak, Slosar, Kumar, Mihelčič, Lavrenčič). Za učinkovito grafično podobo plošče je poskrbel Peter Gus.

CD plošča, kot tudi kasetna verzija, bo v kratkem predstavljena. Predstavitveni besedo bo ob tej priložnosti podal novopečeni ravnatelj slovenskih programov pri deželnem sedežu RAI Igor Tuta.

SLIKARSKA RAZSTAVA V GALERIJI KNJIGARNE EQUILIBRI

PAZ GARCÍA RODRÍGUEZ, HERMAN KOSIČ

MARTA BENSA

V soboto, 20. marca, so v malem razstavnem prostoru knjižarne Equilibri v Semeniški ulici odprli prvo razstavo obzornika "Infrequenze" z naslovom *Vojna z lastnim jazom* z deli dveh mladih umetnikov, ki sta in bosta prisotna od ponedeljka, 29. marca, do petka, 9. aprila, v Goriški knjižnici.

Gre za mlado špansko umetnico Paz García Rodríguez iz Barcelone, ki je diplomirala na Barcelonski univerzi v umetnosti in je že večkrat razstavljala na skupnih razstavah svojega mesta in v Valenciji, in Hermana Kosiča, ki je aktiven na Goriškem že od l. 1994, zadnja leta pa tudi v Barceloni, kjer je nekaj časa tudi živel in ustvarjal.

Razstavljena dela so osredotočena na posamezno izpostavljenemu temu, portret ali bolje, avtoportret, izvrsten osebni predmet, ki je neposredna primerjava obraza s svojo



FOTO: BUBIČ

najbolj odkritosrčno osebnostjo (prikrito ali potrjeno od skoraj vseh umetnikov). Osvojitve portreta kot javne podobe se razvija na Dunaju v času Sigmunda Freuda in se uporablja kot instrument problematičnega stanja psihe in osebnosti. Od takrat naprej se zdi, da vsak portret odkriva notranja razodetja (stanja), ki se skrivajo v podzavesti. Smeh Richarda Gerstlja se rodi v paradoksu in zdi se, da preide v blaznost. Kdo se ne spominja Munchovega krika? Od tega časa se prirojene zmožnosti predmeta osvobodijo v miriadnih rešitvah in se luščijo skozi stoletja.

Nedvomno nobena beseda ali opis ne nadomestita ali uresničita figurativnega jezika, kajti ta z lahkoto predstavi misli, ki nam napolnjujejo občutke in interpretacijo pred deli obeh umetnikov. Tresljajoči se in megljeni obrazi odkrivajo smer tolmačenja, ki ga vsak od nas lahko občuti. Na dan predstavitve so se oči obešenih portretov srečale z ravno tolikšnimi očmi obiskovalcev (kdo ve, če je bila naša pozornost, ki smo jo namenili slikam, ista kot pozornost nam samim...). Ogromne oči Hermanovih obrazov torej, ki morda preveč "drugačno" vidijo in ostajajo

zato začudeni in občasno meglene. Kdor se spominja prejšnjih Hermanovih del, "tako nasilnih, telesnih in krvoločnih", kot je nekdo rekel, se jim današnja dela morda zdijo kot pomiritev ali bolj svobodna introspektivnost.

Paz: oči šele nakazane, natančne, polne zadremane otožnosti. Oči, ki nočejo še videti, določene točke jim tega ne dopuščajo. Obrazne poteze so sestavljene z risalnim ogljem, hiter čopič jih znova pokrije in zmesi kot znak in simbol današnje negotovosti, ki je ukazana status naši generaciji. Skoraj obsedena pozornost na obraz kot na izvorno enoto, ki stalno razjeda in uničuje, oči so kot urar duše, pogled na zunanje in vrnitev v notranje. Slikarstvo je torej zanjo kot dejanje rešenja osebne tesnobe, pozitiven in ustvarjalni način skupnega posredovanja svojega poslanstva. Slikarska površina se zasnjuje in je začrtana s progresivno združbenostjo tisočih barv in odtenkov. Tehnika izvajanja se kaže hitra in napačna, nič pa ni slučajnega, improviziranega, ampak vse sloni na opori študija in letih izkušenosti.

**"DUHOVNO
SPOROČILO
ŠKOFA A.M.
SLOMŠKA"**

Študijsko raziskovalni forum za kulturo je samostojno združenje, ki deluje v okviru Slovenske skupnosti krščanskega življenja v Gorici. Javnosti se ponuja kot kraj, ki naj bi omogočil srečanja, študij in poglobitev tako tradicionalnih kot sodobnih pomenov kulture - pojava, ki je intimno povezan s samim bistvom človeka. S pomočjo spoznavanja virov zahodne in vzhodne krščanske duhovnosti ter v dialogu z vsemi pomembnejšimi težnjami sodobne misli si prizadeva za uresničitev kulture Sprave. Slednje pojmuje kot držo, ki temelji na božječloveškem vrednotenju osebe kot bitja odnosa. Na tej podlagi si prizadeva za iskanje neke povezave in nekega pomenskega poenotenja umetnosti, filozofije, teologije ter antropoloških, ekonomskih, pravnih in družbenih ved, ki naj ne bodo le same sebi namen, pač pa sredstva za iskanje in poglobljanje smisla človeškega obstoja ter načinov urejanja njegovega življenja v družbi, ki temelji na plodnem sobivanju.

Program predavanj za letošnjo pomlad vsebuje dva manjša tematska sklopa: *S Cerkvijo v tretje tisočletje* (predavatelj: prof. Marjan Turnšek na temo *Duhovno sporočilo škofa Antona Martina Slomška* ter ljubljanski nadškof dr. Franc Rode na temo *Duhovnost in kultura*) in *Glasba, liturgija življenja* (predavatelj: g. Rinaldo Fabris na temo *Glasba v svetem pismu* in Boris Šinigoj na temo *Uvod v krščansko filozofijo glasbe*). Jeseni pa bo še daljši sklop predavanj na temo *Znanost in ... kakšen človek?* Poleg tega je v pripravi tudi publikacija lanskoletnih študijskih predavanj, ki so bila namenjena samo članom.

Predavanja bodo izvedena v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž, štandredsko dekanijo, Slovenskim centrom za glasbeno vzgojo Emil Komel in kulturnim centrom Stella matutina.

Prvi gost bo prof. dr. Marjan Turnšek, ki bo govoril o duhovnem sporočilu škofa Antona Martina Slomška. Dr. Turnšek je sicer ravnatelj mariborskega bogoslovja in profesor na mariborskem oddelku teološke fakultete. Bil pa je strokovni sodelavec (vice-postulator) pri procesu za Slomškovo beatifikacijo. Srečanje bo lepa priložnost, da se ob liku blaženega Slomška tudi primerno pripravimo na papežev obisk v Sloveniji, ko bo septembra uradno proglašil škofa Slomška za blaženega. Predavanje bo v nedeljo, 18. aprila, ob 17. uri, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

**PRISRČEN POZDRAV POMLADI
NAJMLAJŠIH GOJENCEV**

Tik pred velikonočnim slavljem (v torek, 30. marca), ko se tudi vsa narava raduje ob Kristusovem vstajenju in urni zajčki skrivajo pirhe in čokoladna jajčka, ob katerih se za iskrivo otroške oči, so mali obiskovalci goriškega Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel imeli "pomladni" nastop.

V komorni dvorani KC Lojze Bratuž se je v zgodnji popoldanski uri nabralo veliko staršev, nonotov, stricev in sploh radovednih poslušalcev, ki so z dobrodušno naklonjenostjo spremljali glasbeno zgodbo, priredbo ruske pravljice, Zajčkova hišica. Na odru, na katerem je iz pisanega scenskega okvirja Franka Žerjala zadehtelo po pomladnih gozdni vonjavah, so ob pripovedovanju pedagoginje - ob tej priložnosti tudi režiserke - Marje Feinig, ki s strokovno zavzetostjo uvaja malčke v čudoviti svet

glasbe, nastopili cvetoči otroški obrazki in s svežo spontanostjo, s pesmijo, rajanjem in igranjem na orff instrumente oblikovali pravljico o zajčkovi in lisičini hišici. Lisičica (Harjet Antonič) se je prevzetno šopirila ob svoji hišici iz ledu, ki se je vsa lesketala v zimskem soncu, toda ko so jo zajeli prvi topli pomladni žarki, se je vsa raztopila; temna, a varna zajčkova hišica iz ljubja pa je trdno stala. Zvitorepka je preličila zajčka, da jo je sprejel pod svojo streho, toda hudobnica ga je pregnala iz domačega zavetja. Zajček (Lucija Tavčar) je prosil za pomoč živalice, a šele petelinček (Jasmina Klanjšček) v družbi vseh živalic - psičkov (Tina Paljk, Federico Tomažič), medveda (Jakob Fajt), ptic glasbenic (Ivana Paljk, Veronika Srebrnič, ki stapokazali, kako se drobni prstki počasi privajajo na črno bele tipke klavirja oz. lok in stru-

ne violine), mišk (Giada Pateani, Julija Dell'Angela, Angela Mastracco), pikapolonc (Aleksija Antonič, Nicol Peric, Mateja Petejan), muce (Erika Gabrieli) in volka (Tadej Pahor) - jo je dokončno pregnal iz lične hišice iz ljubja in v gozdu je bilo spet vse lepo in prav.

Ob koncu je prisrčen aplavz zajel vse nastopajoče učence, učiteljice - Marje Feinig, Damijano Čevdek, ki sta pripravili otroke za nastop, Valentino Pavio, Stelo Povšič in starše, ker so pomagali pri pripravi prizorca ter seveda tudi zato ker vztrajno vozijo - nekateri zelo od daleč - svoje otroke v slovensko glasbeno šolo, kjer se njihovi malčki ob prvih glasbenih korakih naučijo tudi drobcev slovenskega duha.

Pred obvezno spominsko sliko so vsi nastopajoči prejeli čokoladnega zajčka.

IK

**V IMENU
DARKA
BRATINE**

Združenje Darko Bratina vabi v petek, 9. t.m., ob 10.30 v goriški avditorij v ulici Roma, kjer bo slovesna podelitev denarnega prispevka, ki ga je italijanski senat namenil srednji šoli I. Trinko in srednji šoli V. Locchi v spomin na goriškega senatorja. Denar bo služil za nakup avdiovizualne opreme, ki naj jo goriški srednješolci uporabljajo za snemanje slik o sožitju med tu živčima narodom. Spomnimo, da je Darko Bratina kot izobraženec in sociolog življenja ob meji izkazoval posebno predanost ljudem, ki živijo na stičišču narodov. In k svojim načrtom je znal pritegniti predvsem mlade. Pobuda italijanskega senata se torej sklada z njegovo moralno zadržanostjo. Da je dogodek pomemben tudi za visoko italijansko institucijo, dokazuje dejstvo, da bo v avditoriju prisoten podpredsednik senata Carlo Rognoni. Visokega državnega predstavnika bo spremljal senator Forcieri, prijatelj Darka Bratine. Na prireditvi bosta po pozdravih goriškega župana Gaetana Valentija in predsednika pokrajine Gorgia Brandolina spregovorili ravnateljici šol Rožica Simčič Lojk in Laura Fasiolo. Kratak govor bo imel Livio Semolič kot predsednik združenja Darko Bratina, ki si prizadeva za uresničevanje Bratinovih načrtov. Senator Rognoni bo za zbrane v avditoriju imel lekcijo državljanske vzgoje, popoldne (ob 15.30) pa bo na goriškem sedežu tržaške univerze v ulici Alviano predaval o digitalni komunikaciji. Temo odlično pozna tudi kot nekdanji urednik revije Panorama in še prej časnika Secolo XIX. K vsemu temu gre dodati, da pripravljata senat in združenje Darko Bratina še druge iniciative v imenu pokojnega senatorja.

**SREČANJE Z GLASBO:
TRIO BARAGA**

Prihodnji večer iz niza t.i. *Srečanj z glasbo*, ki jih prireja SCGV Emil Komel, se bo preselil iz koncertne dvorane v cerkev. Trio Baraga, ki ga sestavljajo trobentača Stanko Praprotnik in Peter Javnikar ter orglavec Luca Ferrini, bo v soboto, 10. aprila, ob 20.30 predstavil v cerkvi sv. Ivana v Gorici zanimiv program antične in sodobne glasbe. Poleg mojstrov iz renesančnega in baročnega obdobja bo trio predstavili skladbe sodobnega skladatelja Giovannijsa Cancianija. Trio Baraga je nastal pred kratkim, izvajalci so uspešni glasbeniki v slovenskem prostoru, orglavec Ferrini pa je znan tudi v zamejstvu, saj sodeluje tudi z našimi glasbenimi ustanovami.

**"POLOVIČNE RESNICE"
V TRŽIČU**

Slovensko kulturno-športno-rekreacijsko društvo Tržič in občina Tržič bosta priredila v sodelovanju s Slovenskim stalnim gledališčem ogled komedije *Polovične resnice* Alana Ayckbourn, ki jo je režiral Vladimir Jurc. Prireditev bo potekala v sredo, 14. aprila, ob 20.30 v Občinskem gledališču v Tržiču. Vstopnice bodo na razpolago v predvidenju gledališča uro pred začetkom predstave.

Večer želi tokrat združiti tržiške Slovence v znamenju prve obletnice društva Tržič, saj je bilo to ustanovljeno prav 14. aprila lani. Po ogledu komedije bodo prisotni nazdravili in zaželeli društvu še vrsto plodnih in veselih slovenskih dni.

**PROSVETNO DRUŠTVO PODGORA
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV****MAŠA ZADUŠNICA**

ob drugi obletnici smrti Bogomira Špacapan

MePZ Podgora bo izvajal *Mašo za očeta Bogomira*, ki jo je uglašil pokojnikov sin Mirko Špacapan. Spominski govor bo imel Saša Martelanc.

Po sveti daritvi bodo nastopili:

- cerkveni pevski zbor Sovodnje,
- cerkveni pevski zbor Jamlje in Brstovica na Krasu,
- MoPZ Mirko Filej iz Gorice,
- cerkveni pevski zbor Miren,
- MoPZ Fantje izpod Grmade iz Devina,
- MePZ Rupa-Peč

Cerkev sv. Justa mučenca v Podgori, **nedelja, 11. aprila 1999, ob 17. uri.**

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

sklicuje

LETNI OBČNI ZBOR

Ponedeljek, 12. aprila, ob 20.30, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

OBVESTILA

POTOVANJE Z NOVI MGLASOMna Poljsko in Litvo bo od 6. do 14. julija. Prijavite se lahko na upravah v Trstu ali Gorici, kjer dobite program. Na razpolago je še nekaj mest, zato pohitite z vpisom! Prijavitelje obveščamo, da je potreben potni list.

ACM GORICA vabi k maši za cerkveno edinstvo v ponedeljek, 12. t.m., ob 16.30 v Zavod sv. Družine.

V GALERIJ Ars v Katoliški knjigarni razstavlja Anka Krašna do 22. aprila po umiku knjigarne.

V KULTURNEM centru Bratuž razstavlja bosanski umetnik Salet Zec. Razstava je odprta od pon. do sobote od 17. do 19. ure, ob nedeljah od 10.30 do 12.30.

DAROVI

ZA BEGUNCE S KOSOVA: ob obletnici smrti none Rože Mirta 100.000; N.N. 100.000; C.T. 100.000; L.L. 200.000; druž. Bernard Špacapan 500.000 lir; K.D. 200.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. z Vrha sv. Mihaela 100.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: Dario Fantin 50.000 lir za cvetje.

ZA CERKEV na Peči: Nada Čevdek 50.000 lir za cvetje.

ČESTITKE

Pevski zbor Rupa-Peč čestita Bogdani in Aleksu ob rojstvu prvorojenke ERIKE.

**GLASBENA MATICA GORICA
KULTURNI DOM GORICA**

vabita na koncert

DUO ŠIŠKOVIČ - MALLOZZI

VIOLINA Črtomir Šiškovič
HARFA Simona Mallozzi

Kulturni dom Gorica, ponedeljek, 12. aprila 1999, ob 20.30.

**SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
NA POBUDO DRUŠTVA TRŽIČ IN
V SODELOVANJU Z OBČINO TRŽIČ**

vabi na predstavo

Alan Ayckbourn

POLOVIČNE RESNICE

REŽIJA Vladimir Jurc

Občinsko gledališče v Tržiču, sredo, 14. aprila, ob 20.30.

**SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO E. KOMEL
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ**

Koncertna sezona 1998/99

NEW SWING QUARTET**"I saw the Light"**

Črnska dubovna pesem

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž - Gorica, **četrtak, 15. aprila 1999, ob 20.30.**

Predprodaja vstopnic: tel. 0481 531 445.

**ZDRUŽENJE PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
RADIO TRST A - RADIO KOPER**

vabijo na 30. jubilejno

PRIMORSKO POJE '99

SODELUJEJO ZBORI: MoPZ Kromberški Vodopivci, MePZ Trnovo, ŽPZ Ivan Grbec - Škedenj, Dekliški Vox Ilirica - Ilirska Bistrica, Komorni moški zbor Izola, MoPZ Srečko Kosovel - Ajdovščina.

Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici, **petek, 16. aprila 1999, ob 20.30.**

**ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA - CELOVEC**

Psalmška kantata

ŽENA - MATI

BESEDILO Alojz Rebuta, GLASBA Jože Ropitz

SODELUJEJO: MePZ Jakob Petelin Gallus iz Celovca, MePZ PD Sele, Trobilni kvartet Gallus iz Ljubljane, Koroški instrumentalisti.

SOLISTA: Bernardka Fink-Inzko, mezzosopran, Bruno Petriscšek, bariton; KANTOR: Mario Podrečnik, RECITATORJA: Monika Novak in Sigi Kolter.

DIRIGENT: Jože Ropitz

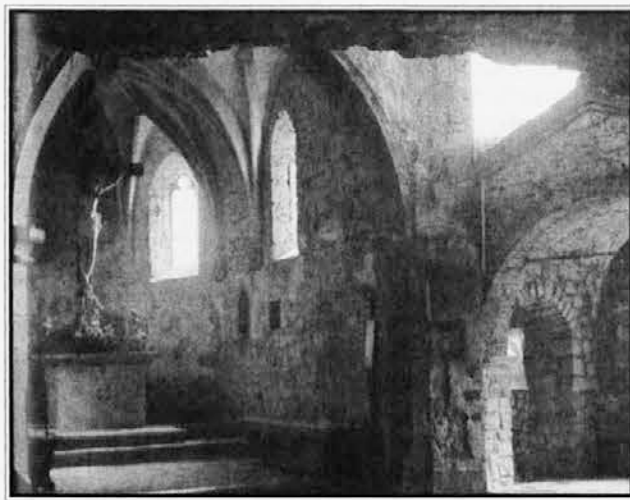
Župnijska cerkev sv. Andreja v Štandrežu, **sobota, 17. aprila 1999, ob 20.30.**

ZBIRKA ARHEOLOŠKIH PRIČEVANJ

V LANDARJU ZAPRLI RAZSTAVO O NAŠI PRAZGODOVINI

ERIKA JAZBAR

Dne 6. aprila so imeli v popoldanskih urah ljubitelji prazgodovine in narave zadnjič možnost, da si v Landarju ogledajo zanimivo razstavo o mamutu in prazgodovinskem medvedu. Po šestih mesecih so zaprli razstavo, ki je bila na ogled od 5. oktobra lani. Organizatorji so sicer računali, da bodo didaktični material spravili že konec decembra lani, vendar so jim res številni obiskovalci to "preprečili" in so zato razstavo podaljšali do meseca aprila.



Stara cerkev z gotško kapelo v Landarski jami

Razstava je bila kot rečeno na ogled v Landarju, v občini Podbenesc, v domačem farnem teatru ter v neposredni bližini v Landarski jami. Razstavljeno gradivo sta pripravila in predstavila domači krožek *Verde e cultura* iz Landarja in furlanski naturalistični laboratorij iz Porcie s pomočjo nekaterih domačinov in s pokroviteljstvom videmske pokrajine, gorske skupnosti Nadiških dolin ter podbeneške občinske uprave. V farnem teatru so obiskovalci lahko spoznali mamuta, s pomočjo diapozitivov in magnetofonskega zapisa pa smo lahko prisluhnili teorijam o nastan-

ku našega planeta ter prvih pričevanjih o prazgodovinskem človeku, o njegovem razvoju ter okolju, v katerem je živel. Posebno zanimivo je bilo pričevanje o prisotnosti prazgodovinskega človeka v naši deželi oz. na Matajurju in v Nadiških dolinah. Naenkrat se v teatru odprejo kulise in se prikaže ogromen mamut; raziskovalci so ga rekonstruirali na podlagi okostnjaka, ki so ga našli v Sloveniji, žival pa je tam živela pred 44.000 leti. V drugem delu razstave je bil na ogled prazgodovinski

medved, o katerem so našli številna pričevanja oz. ostanke v Landarski jami. Ob tem pa so bile v jami na ogled ob stalni arheološki zbirki o prazgodovinskih pričevanjih v Landarski jami.

Nazadnje povejmo, da organizatorji že objavljaajo, da si bomo lahko v prihodnjih mesecih ogledali zanimive novosti. Oktobra lani so namreč številne padavine zvišale višino nekaterih notranjih vodnih tokov, ki so prinesli na površje iz notranjosti jame zanimiva nova pričevanja.

PRIMORSKA POJE V ZAVARHU

Letoška jubilejna pevska revija Primorska poje se je v videmski pokrajini predstavila z dvema koncertoma. O zelo uspelem nastopu na Trbižu smo že pisali v prejšnjih številkah našega tednika, tokrat se zato preselimo v Tersko dolino, in sicer v cerkev Sv. Florjana v Zavarhu. V nedeljo, 28. marca, se je pred polno cerkvijo srečalo pet slovenskih zborov iz širšega slovenskega kulturnega prostora. Po pozdravih soorganizatorjev in krajevnega političnega predstavnika so se predstavile skupina Temne note, MoPZ Poljubinj, MoPZ Vesna, ki praznuje letos 50 let nepretrganega delovanja, in kot zadnji MePZ Oton Župančič iz Štandreža. Slednji je še posebno navdušil publiko, ki je izprosila od štandreških pevcev ponovitev nekaterih pesmi oz. dodatek. (EJ)

OBVESTILO

KULTURNO DRUŠTVO Ivan Trinko vabi na predstavitev knjige *Storia degli sloveni in Italia 1866-1998* in srečanje z avtorjema Milico Kacin Wołhinz in Jožeta Pirjevca. Srečanje bo v petek, 9. aprila, ob 19. uri v dvorani Società Operaia, Foro G. Cesare 15, v Čedadu.

OVADBA PROTI ITALIJANSKIM VOJNIM ZLOČINCEM

MILAN GREGORIČ

Meseca marca letos je v slovenski javnosti odjeknila vest, da je v okviru skupine *Mnenjsko gibanje za Slovensko Istro* znotraj Kulturnega kluba Istra odvetnik Dušan Puh, ob soglasju in sodelovanju borčevskih organizacij na obali in drugih celic civilne družbe (Društvo TIGR, Gibanje 23. december idr.), pripravil ovadbo proti italijanskim vojnim zločincem na slovenskem ozemlju.

Ovadba je sestavni del revolta, ki so ga na Primorskem povzročili pritiski in izsiljevanja Italije ob razpadu Jugoslavije in po njem ter nerazumljiv in zagoneten molk slovenskih oblasti ob vsem tem. Zlasti še spričo ponavljajočih se fojbarskih kampanj, ki so ravno v letih 1996-1998, to je pod levosredinsko vlado, dosegle doslej nesluten obseg ter imajo očitno za cilj zastrupljanje medsebojnih odnosov, demonizacijo Slovencev, slabitev našega pogajalskega položaja in ustvarjanje javnega konsenza v Italiji za nova izsiljevanja. In kot krono teh pritiskov bi lahko šteli vojno, ki jo je začel rimski tožilec Giuseppe Pititto proti slovenskim, hrvaškim in, zaradi lepšega videza, tudi nekaterim italijanskim pripadnikom odporniškega gibanja zaradi domnevnega genocida nad Italijani med vojno in po njej. Ne želimo podcenjevati nobenega zla, ki se je zgodilo med vojno in po njej na naših tleh, niti zla fojb in eksodusa. Vendar če bi šlo Pititto za resnico in pravico, bi se moral najprej spopasti z neizmerno večjim in hujšim zlom, ki ga je zakrivila Italija pod fašizmom in med vojno, ne samo Slovenecem, ampak kar na obsežnem ozemlju od Afrike navzgor. In državi, ki je bila sposobna tako lahkotno pomesti pod preprogo svoje zločine proti miru in človeštvu, odrekamo sleherni moralno pravico, da bi brskala za grehi druge strani. Ne nazadnje tudi spričo okoliščine, da se je Italija s Pariskim mirovnim pogodbom zavezala najprej (16. člen), da ne bo preganjala ljudi, "ki so izkazovali simpatije za stvar zavezniških in združenih sil, ali če so delovali v korist te stvari" in nato še (45. člen), da bo, nasprotno, storila vse potrebno za aretacijo in izročitev za namenom sojenja vseh tistih iz nasprotne tabore, "ki so bili obtoženi, da so zagrešili, ukazali vojne zločine in zločine proti miru in človeštvu ali da so bili sokrivni za te zločine."

Nihče ni želel petdeset let po vojni izkopalati mrličev ali izstavljanje račune svojim sosedom, vendar je šla Italija s svojim sprevrženim odnosom do lastne zgodovine predaleč. V

Pitittovem primeru namreč ne gre več samo za neki uspešen "solo prodor" desnega sodstva (toghe nere), ampak kar za koordiniran politični proces proti Sloveniji in Hrvaški, saj so se postavili ob bok Pitittu, kot oškodovana stran, tudi italijanska vlada in nekaj njenih ministrstev, pa tržaška pokrajina, občini Gorica in Trst na čelu z županoma Riccardom Illyjem in Gaetanom Valentijem idr. In ni človeka v Italiji, ki bi si upal se zoperstaviti temu kolesju "neodvisnega sodstva". Kot bi tudi rad videl tistega slovenskega politika, ki bi se postavil v bran preganjanjih, ko bomo enkrat v Evropi ter bodo začele prihajati mednarodne tiralice.

Toda če je Ljubljana sposobna pohlevno stisniti rep med noge ob vsem tem, mnogi na Primorskem nismo pripravljene tega početi. In predvsem nočemo po koleh v Evropo!

S 1. STRANI

IZJAVA O ZAŠČITI SLOVENSKE MANJŠINE V ITALIJI

V izjavi o podpori uveljavljanju zaščite slovenske manjšine v Italiji je tudi zapisano, "da Slovenija pričakuje, da bo Italija čimprej sprejela globalni zaščitni zakon, saj gre tudi za obveznosti, ki jih je Italija sprejela z osimskimi sporazumi. Sprejetje in uresničevanje celovite zaščitne zakonodaje slovenske narodne manjšine ne pomeni le upoštevanje upravičenih zahtev Slovencev v Italiji, temveč tudi uresničevanje mednarodnih pravnih dokumentov, ki zadevajo zaščito pripadnikov narodnih manjšin, ki sta jih obe državi sprejeli in sta jih zato dolžni uresničevati. Slovenija pričakuje, da bo globalni zaščitni zakon določil kot območje veljavnosti celotno ozemlje, na katerem živi slovenska manjšina, in hkrati pričakuje uvedbo zavezanega zastopstva za predstavnike Slovencev v Italiji v upravnih telesih, od krajevnih ravni do parlamenta v Rimu, kot je to že uveljavljeno v Sloveniji."

Na zasedanju državnega zbora so slovenski poslanci sprejeli še dodatni sklep, s katerim so vlado pozvali, naj jih v roku enega meseca natančno seznanijo s možnostjo za obravnavo vprašanja zaščite slovenske narodne skupnosti v Italiji v okviru mednarodnih ustanov.

O HIŠI

JURIJ PALJK

O tisti hiši, za katero pravijo, da jo imamo Slovenci že od malega v glavi, da si jo vedno želimo in nas zato v življenju, podobno kot Furlane, ki so znani po tem, obide bolezen, ki ji Furlani pravijo "mal de maton" in bi jo lahko poslovenili "bolezen opeke". Gre za znano in pri nas neverjetno razpaseno obsedenost človeka, da nenehno nekaj gradi, da vedno nekaj v hiši in ob hiši zida in zidari, koplje, beli in spet zida; če drugega ne, vsaj pesjak in garažo, ki morda ima na tleh tudi lepe ploščice (le zakaj ne?) in seveda tudi druge izredno potrebne stvari. Zakaj mora garaža biti kar se da lepo urejena, bomo videli kasneje.

Če je za Furlane znano, da garajo noč in dan in imajo v glavi samo hišo, vilo, potem Slovenci nismo nič manj, saj dejansko ni Slovenca, tudi pri nas ne, ki si ne bi želel hiše, veliko od nas jo tudi ima. Prav ta koncept in stalna misel na hišo (temu pravijo lepo in preprosto: "fiksno idejo ima v glavi!") nas silita, da delamo za hišo nemožeče stvari. Česa vsega nismo sposobni narediti za novo hišo! Zadolžimo se (vsaj tisti, ki nismo dovolj bogati, da bi jo kar kupili, ali pa bi nam jo starši podarili!), plačujemo nemožeče visoke obresti, odkremo se vsemu in vsem, da le pridemo do hiše, zaženjamo družino in prijatelje. "A

hiša bo, hiša bo," si govorimo, medtem ko nam čas in življenje drsita kot mivka poleti v Gradežu skozi prste. Potem hiša je, pridemo do nje in se končno vselimo.

Od vselitve naprej bi razdelil lastnike hiše v vsaj dve najbolj očitni kategoriji: na tiste, ki jim ob vselitvi v novo hišo vse mine in se pridružajo, da je sedaj dovolj, da so dovolj naredili za hišo in bodo od sedaj naprej poskušali narediti tudi nekaj zase in iz nove hiše poskušali napraviti prijeten dom, in na tiste, ki po vselitvi ne nahajajo graditi in dodelavati, ki nenehno tekajo okrog s kladivom, macolo in vrtalnim strojem; če pa tega v rokah nimajo, so vsi umazani od malte, betona in belila, tudi katrana, s katerim ponovno izolirajo hišo, ki je že itak izolirana za dobrih dvesto let. Prvo skupino ljudi, ki imajo novo hišo, boste spoznali po tem, da boste ob prihodu k njim opazili, da imajo v nekaterih prostorih še vedno običajne žarnice namesto dragih svetil, ki jim po domače rečemo kar "lestenci" ali "lustrati". Njihovo hišo boste spoznali tudi po tem, da boste videli v njej skromno in običajno staro hišno opremo, kot da bi vam hotel lastnik nove hiše povedati: "Poglej, res imam novo hišo, a več si zaenkrat ne morem privoščiti in tu-

di ne vem, zakaj bi moral metati ta divan stran, ko pa je še dober, da ne govorim o kuhinjski opremi, ki me še najmanj zanima; »špargert« je še dober, hladilnik tudi in zakaj bi moral vse to metati stran? Spalnica pa je tudi dobra, mar ne, pa čeprav je stara!"

Drugo skupino ljudi pa boste spoznali po neverjetnih novostih, ki jih boste v njihovi hiši opazili: dnevni salon bo imeniten in nov, parket tako zlakiran, da boste svoj obraz lahko videli v njem, kljube na vratih bodo iz plemenite kovine in neverjetno svetlo čiste, kuhinja bo zadnji modni krik tehnologije in oblikovanja, v kopalnici se bo vse svetilo in na tistem se boste vprašali, če ni skorajda nesramno, da se v takih kopalnicah dela tista reč, no, ja, saj vem, za kaj so stranišča in kopalnice. Te lastnike novih hiš boste spoznali tudi po tem, da jih boste vedno našli v delovni obleki, ko so ravno nekaj končali ali začeli delati pri hiši. Ob nedeljah in praznikih bodo tekali v trenirkah okrog hiše kot zmešani in urejevali okolico, če pa ne okolico, bodo ponovno barvali visoko ograjo, če pa še te ne, bodo ponovno belili garažo.

Garaža je za te vrste ljudi imenitna stvar, če pa ne garaža, pa vsaj tisti spodnji hišni prostor, ki jih je arhitekt načrtoval za klet in shrambo, morda pralnico ali pa za "špajz", kot rečemo na Vipavskem prostoru, ki je najbolj pomemben za hišo, saj je v njem hrana in vse mogoče in je vanj dovoljeno

samo lastniku hiše; vsaj gostje se v "špajz" ne peljejo nikdar. Rekli smo, da je garaža primeren kraj za te ljudi, saj jih boste vedno našli v njej ali v podobnem prostoru. Tudi sprejeli vas bodo v njej, tam se bodo pred vami ocedili in vas potem popeljali na ogled lepo urejene nove hiše in - glej ga zlomka! - spet vas bodo pripeljali v garažo ali spodnje prostore, kjer vam bodo, če so gostoljubni, tudi vejo, ponudili kozarec rujnega, sicer pa bodo postavili na nekaj v kotu mizi podobnega neobvezujoč kavičo in škatlo keksov.

Neverjetne so te naše hiše, neverjetne so te sodobne garaže, ki te vrste ljudem postanejo sprejemnica, kuhinja, slačilnica, delavnica in "soggiorno" in "living room" obenem. Ploščice se dajo vanje zato, da lahko ob praznikih povabijo prijatelje in v garaži prireditelj veselic, silvestrovanje, slavje ob poroki. Ploščice so v garaži v redu tudi zato, ker se ne pokvarijo in so hitro čiste... Parket v slovenski hiši nove hiše je dosti bolj "delikatna", hitro se odra in tudi loščilo gre z njega; "čero" pa je tako težko ponovno dajati... Tako garaža in sploh shrambo postanejo sprejemnice in kuhinje, medtem ko novi del hiše urejeno sameva in pride prav za občasne ogledne, še posebno takrat, ko pride k tem ljudem nekdo iz nižjega socialnega sloja...

Težava pa je v tem, da nobena garaža nikdar ne postane pravi dom.

JAVNOST PODPIRA POSEG ZVEZE NATO, TODA NARAŠČA ZASKRBLJENOST

PRIPRAVE NA SPREJEM IN NAMESTITEV BEGUNCEV S KOSOVA

MARJAN DROBEŽ

Vlada, ministrstvo za notranje zadeve, Rdeči križ Slovenije, organizacija Karitas in druge humanitarne organizacije se pripravljajo na morebitni prihod beguncev s Kosova, kjer srbska oz. jugoslovanska vojska izvaja represijo ali že pravo uničenje (genocid) albanske narodne skupnosti. Novih beguncev za zdaj še ni veliko, ker policija skrbno varuje državno mejo, predvsem območja ob meji z Madžarsko in Hrvaško.

Slovenska javnost, ki je sicer v večini podprla poseg zveze NATO na Kosovu v Srbiji in v Zvezni republici Jugoslaviji, je zaskrbljena zaradi poglobljanja krize in očitne nepopustljivosti režima predsednika Slobodana Miloševića, da bi sprejel pogoje in zahteve mednarodne skupnosti. Zaradi tega kaže, da se bo vojna med zvezo NATO in Jugoslavijo še nadaljevala in nemara tudi zaostila, kar Sloveniji že povzroča škodo. Na našo obalo je za velikonočne praznike prišlo za skoraj 40% manj turistov oz. izletnikov iz tujine, kot pa so jih v turističnih agencijah in hotelih pričakovali. Rezervacije so odpovedale turistične agencije iz Nemčije, a tudi iz Italije, od koder sicer prihaja v Portorož, Piran in v druge kraje ob Slovenski obali največ gostov. Če se bodo odpovedi obiskov nadaljevale tudi za glavno turistično sezono v mesecih od junija do avgusta, bo letošnji turizem v Sloveniji utrpel ogromno škodo.

Kar zadeva begunce s Kosova, so v Sloveniji z olajšanjem sprejeli priporočila in težnja EU in sploh mednarodne skupnosti, da bi jih sprejeli predvsem v Makedoniji in Albaniji in tam zanje poskrbeli v upanju, da se bodo lahko čimprej vrnili na svoje domove. Slovenija bi za namestitev in oskrbo beguncev prispevala svoj del sredstev in pomoči v denarju in raznih oblikah materialne pomoči. Vlada je za prvo pomoč nakazala 60 milijonov tolarjev, Rdeči križ Slovenije pa zbira pomoč v živilih, oblačilih in drugem blagu, ki ga bodo s kolono tovornjakov poslali v Makedonijo, kamor se je zateklo zelo veliko število beguncev s Kosova.

Po podatkih in ocenah ministrstva za notranje zadeve v Sloveniji zdaj prebiva še okoli tri tisoč beguncev iz Bosne in Hercegovine, ki so nameščeni v desetih begunskih centrih (med vojno v BiH je bilo takih centrov za begunce petdeset, med njimi veliko na Primorskem). Temu številu pa je potrebno dodati okoli

2.500 jugoslovanskih državljanov, po večini Albancev s Kosova, ki so pribežali v Slovenijo v zadnjem času, ko se je kriza med Srbijo oz. Jugoslavijo in zvezo NATO začela poglobljati. Od omenjenega števila beguncev iz t.i. južne srbske pokrajine jih 1765 živi pri sorodnikih, druge pa so namestili v izpostavah prehodnega doma za tujce. Begunci so spričo izkušenj s srbskimi oblastmi v domačih okoljih zelo zaskrbljeni in tudi prestrašeni, saj denimo slovenski televiziji ne dovolijo, da bi jih snemala in prikazala. Ob tem omenjamo, da so Srbi in Črnogorci, ki prebivajo

v Sloveniji in so dobili tudi slovensko državljanstvo, po večini mnogo bolj bojevitni in so svoj zaničljivi in pristranski odnos do Albancev pripravljani brez obzirov potrjevati tudi v elektronskih občilih, to je na radiu in v oddajah državne televizije.

Državni sekretar v notranjem ministrstvu Slavko Debelak je po podatkih iz virov, ki jih ni navedel, dejal, da bi v Sloveniji želelo dobiti zatočišče okrog enaindvajset tisoč beguncev iz Zvezne republike Jugoslavije, od tega od petnajst do sedemnajst tisoč pripadnikov albanske narodnosti s Kosova. V begunskem va-



MARSIKATEREGA SO OROPALI IN PRETEPLI

S KOSOVA PREGNALI VSE SLOVENSKE POROČEVALCE

V preteklih desetih letih je s Kosova, te nemirne južne srbske pokrajine, poročalo skupaj okoli 50 slovenskih časnikarjev. Vsi so svoje delo opravljali v težkih razmerah, pod raznimi pritiski in pod stalnim nadzorom policije. Najteže pa je bilo posebnim poročevalcem iz Slovenije, ki so se na Kosovu mudili ob začetku vojaškega posredovanja zveze NATO proti Srbiji oz. Zvezni republici Jugoslaviji. 23. marca, dan pred napadom NATO, so bili izgnani vsi poročevalci slovenskih časnikov, slovenske narodnosti, in Vanja Vardjan, posebni poročevalec RTV Slovenije. V torek, 24. marca, je okrog 10 moških, oblečenih v maskirane uniforme brez oznak in zakritih s črnimi kapami približno 15 km od črnogorsko-kosovske meje, z njenega avtomobila potegnili posebnega poročevalca časnika Delo Vilija Einnsplijerja in fotografa Tomija Lombarja, ju obtožilo, da sta slovenska "vohuna", nakar so ju podvrgli pre-

tepanju, mučenju in nasploh divjanju. Vklenili so ju v verige in ju odpeljali v notranjost Kosova, po poti, ki je nista poznala. Nagnali so ju v neki hrib, ju pretepali in obema zaplenili vse, kar sta imela: avto, fotografsko opremo, ročne ure, verižice in 4000 mark gotovine. V osemnajstih urah, kolikor sta časnikar in fotoreporter iz Ljubljane preživela s svojimi ugrabitelji, so ju pet ur pretepali. Pod grožnjo s smrtjo sta morala povedati, da je "jugoslovanska vojska najboljša na svetu" in da sta na Kosovu "prišla brez dovoljenja". Na koncu te kalvarije so ju prepeljali do meje s Črno goro, ju izpustili, nakar sta se peš podala čez mejo. Šepala sta, na rokah pa je bilo videti sledove lisic. Podobno kalvarijo je na poti domov moral preživeti Valentin Areh, poročevalec POP TV.

Za slovenska občila zdaj iz Jugoslavije, Srbije in s Kosova poročajo časnikarji srbske ali črnogorske narodnosti.

lu, ki zaradi bojev in zaostrite krize preplavlja državo na Balkanu, bo v našo državo sicer lahko prispelo mnogo več beguncev, toda ti si bodo, so-deč po izkušnjah iz prejšnjih obdobjih krize, prizadevali predvsem za izselitev v države članice EU ali pa v Švico, ZDA, Kanado in Avstralijo.

V Sloveniji je bilo v času najhujših bojev v Bosni in Hercegovini nameščenih kar okoli 70 tisoč beguncev iz te države, zaradi česar imajo oblast in humanitarne organizacije za begunci in njihovo problematiko precej izkušenj. V primeru potrebe bo treba za begunce ponovno odpreti nekaj begunskih centrov, po večini v nekdanjih vojašnicah bivše jugoslovanske vojske. V poštev prihajajo tudi vojašnice v Ajdovščini, Ilirski Bistrici, na Pivki in v Postojni. Oblasti opozarjajo, da naj bi v sedanjih razmerah opustili predsodke do beguncev, ki so zaznavni skoraj povsod v Sloveniji, očitno pa najbolj v Postojni in v Velikem otoku pri Postojni. Državni sekretar Debelak je glede tega (odporov prebivalstva oz. domačinov v posameznih okoljih) menil, "da kot pravna, civilizirana in demokratična družba in kot del mednarodne skupnosti moramo poskrbeti za begunce. Seveda pa želimo, da bi bilo okolje begunskih centrov čim bolj prizadeto, vendar pa je tudi razumljivo, da bomo za namestitev morebitnih beguncev s Kosova v Sloveniji iskali najcenejše možnosti."

SPOR O OBREMENJEVANJU OKOLJA PRED USTAVNIM SODIŠČEM

Ustavno sodišče Slovenije izvaja postopek za oceno ustavnosti Odloka o taksah za obremenjevanje okolja, ki ga je sprejel mestni svet novogoriške občine. Z njim so odločili, da morata trgovski družbi Petrol in OMV-Istrabenz, ki imata bencinske črpalke v Novi Gorici oz. na območju te občine, plačevati določene prispevke v občinski proračun z utemeljitvijo, "da obe družbi s prekomerno prodajo goriva na območju mestne občine Nova Gorica dodatno obremenjujeta in onesnažujeta zrak z bencinskimi hlapi in izpušnimi plini in obremenjujeta komunalno infrastrukturo s povečanjem tveganja za okolje zaradi povečanih prevozov bencina in drugih vrst goriva do črpalke."

Družbi Petrol in OMV-Istrabenz se na odlok o plačevanju taks nista odzvali niti nista sporočili podatkov o prodaji bencina in drugih goriv, kar bi pomenilo osnovo za izračun dodatnih taks, ki bi jih morali vplačevati v občinski proračun. Pritožili sta se na ustavno sodišče, češ da je odlok mestne občine protiususten in protizakonit. Kdaj bo ustavno sodišče odločilo, ni znano.

POLEMIČNO O STATUTU NOVE GORICE

Na zasedanju mestnega sveta novogoriške mestne občine so obravnavali tudi predlog poslovnika (statuta) občine, pri čemer so svetniki vložili več sprememb in dopolnil. Veliko je bilo sprejetih, več pa tudi zavrnjenih. Svetnik Niko Jurca iz SDS, sicer arhitekt in urbanistični strokovnjak, je denimo predlagal, naj bi iz prvega člena statuta mestne občine črtali omembo Nove Gorice kot mesta. Opozoril je, da Nova Gorica z nobenim zakonom ali drugim pravnim aktom ni določena kot mesto, niti je ni za mesto razglasil državni zbor, kar bi lahko storil. Zatrnil je, da ima Nova Gorica sicer lahko mestni značaj, formalno pa še vedno ni mesto. Zaradi tega naj bi v novem statutu zapisali, "da je Nova Gorica naselje."

ZAPLET O VIPAVSKEM KRIŽU OZ. ŠV. KRIŽU ŠE TRAJA

Župan občine Ajdovščina Kazimir Bavec je v skladu s svojimi pristojnostmi zadržal odlok o preimenovanju naselja Vipavski križ v nekdanje ime Sveti križ. To je napravil zaradi nasprotovanja tiste skupine prebivalcev tega naselja, ki zahtevajo izvedbo referenduma o preimenovanju. Nastala pa je dilema o tem, če naj bi t.i. predhodni posvetovalni referendum izvedli le v omenjenem naselju ali pa v celotni ajdovski občini. Župan je za odgovor in odločitev zaprosil pristojno vladno službo za lokalno samoupravo. Morebitni referendum o imenu Vipavskega križa oziroma Svetega križa je torej predvsem odvisen od odločitve omenjenega organa.

V Kapucinskem samostanu Sveti križ poudarjajo, da so zlonamerne, neutemeljene in nerazumne trditve, ki se širijo v nekaterih okoljih in tudi posameznih javnih občilih, da bo zaradi zapletov in gonje zoper preimenovanje naselja mednarodni simpozij o Janezu Svetokriškem odpovedan. Na omenjeni simpozij se namreč patri kapucini in tudi pristojne službe občine Ajdovščina skrbno pripravljajo. Potekal bo od četrta, 22., do sobote, 24. aprila letos, mednarodni simpozij o slovitem pridigarju, ki je deloval v Svetem križu, pa bosta pripravila Slovenska akademija znanosti in umetnosti in Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede pri Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU.

Svetniki občinske koalicije, h kateri so pred dnevi pristopili tudi svetniki iz Zveze za Primorsko, so dopolnili oz. spreminjali predlog Nika Jurca zavrnili. Predlog novega poslovnika te mestne občine pa v sedanjih obliki oz. vsebini ne bi mogel biti sprejet, ker sta zanj potrebni dve tretjini glasov svetnikov. Svetniki iz ZLSD in SDS so namreč poudarili, da za predloženi predlog poslovnika ne bodo glasovali, brez njih pa dokument ne more dobiti predpisane večine glasov.

KRATKE

GRAFIKE DANILA JEJČIČA V HITOVEM PAVILJONU

Od 8. aprila je v novogoriškem Hitovem paviljonu razstava Danila Jejčića. Predstavljen je izbor najnovejših grafičnih del, v katerih prepoznamo avtorjeva dolgoletna iskanja najrazličnejših prostorskih rešitev z uporabo bolj ali manj pravilnih geometrijskih oblik. Inventivnost pri oblikovanju kompozicij, neizmerno bogastvo elementov in mnogotere barvne rešitve so odlika tudi najnovejših Jejčićevih grafičnih storitev. Čeprav si pri izvedbi svojih zamisli v zadnjem času pomaga tudi z računalnikom, ni njegov pristop nič manj domiselni in likovne rešitve niso nič manj prepričljive. Grafike bodo na ogled vse do 4. maja.

KLAVIRSKA ŠOLA SIJAVUŠA GADŽIJEVA

V petek, 9. t.m., bodo nastopili ob 20. uri v veliki dvorani Kulturnega doma Nova Gorica učenci prof. Gadžijeva Glasbene šole Nove Gorice, SCGV E. Komel Gorica, Glasbene šole Koper in Srednje glasbene šole Zagreb.

LETALIŠČE NA BRNIKU MED NAJBOLJ VARNIMI V EVROPI

Na Bledu so na dvodnevem zasedanju članov Odbora za letalsko varnost, ki deluje v okviru Mednarodnega sveta evropskih letališč, izmenjali izkušnje in poglede o varnosti in zaščiti letališč. Dejali so, da spada letališče na Brniku, ki je največje v Sloveniji, med najbolj varne v Evropi. Ob tem so še ugotovili, da na Brniku uporabljajo najbolj sodobno opremo za temeljit pregled potnikov, prtljage in tovara. V Evropi samo Slovenija in Velika Britanija rentgensko pregledata prav vsak kos prtljage, ki se natovori na letalo.

Člani Mednarodnega sveta evropskih letališč, ki ima sedež v Bruslju, so vodenje Odbora za letalsko varnost in zaščito do leta 2000 zapuili Sloveniji verjetno zaradi omenjenih spoznanj in ugotovitev.

SDGZ / MEDNARODNI OPERATERJI

SAJENJE IN RAZLIČNE SORTE

SVETOVNI SHOD SLOVENSKEGA PODJETNIKOV

Mednarodni operaterji, ki so vključeni v Slovensko deželno gospodarsko združenje, spremljajo z veliko zaskrbljenostjo stopnjevanje vojne-ga dogajanja na Kosovu. Iz stikov, ki jih dnevno imajo s partnerji iz Srbije in bližnjih balkanskih držav (predvsem iz Makedonije in Bosne), vejejo občutki izredne negotovosti za naprej. Po embargu in večletni zamrznitvi poslov se je komaj odprlo obzorje sodelovanja - najnovejša vojna pa je pretrgala vsako upanje in perspektivo. S takšnim razpoloženjem in z mislijo na usodo težko prizadetih prebivalcev so se 29. marca sestali odborniki sekcije za mednarodno trgovino in storitve pri SDGZ v Trstu.

Predsednik sekcije Edi Ferluga in predsednik Združenja Marino Pečenik sta pozdravila predstavnike Svetovnega slovenskega kongresa. Svetovalec Franci Feltrin in glavna tajnica Jana Podobnik sta predstavila projekt o svetovnem srečanju slovenskih podjetnikov po svetu, ki bo predvidoma jeseni v Sloveniji. SSK je po pozitivni izkušnji iz lanskega leta, ko so prvič preredirili svetovni shod slovenskih zdravnikov, namenil podobno priložnost širšemu krogu

gospodarstvenikov iz zamejstva, zdomstva in matice. Pri organizaciji srečanja naj bi stanovske organizacije iz zamejstva tesno sodelovale s priveditelji. Zastopniki SSK so omenili svoja prizadevanja za sprejem zakona o pravicah Slovencev brez državljanstva. Operaterji SDGZ so izrazili zanimanje za srečanje, preverili pa bodo z ostalimi sekcijami oblike udeležbe.

V nadaljevanju sestanka je predsednik Ferluga poročal o delu sekcije, zaustavil se je pri stikih z bankami in s pristojnimi institucijami, z zbornicami, konzulati, finančnimi ustanovami in državnimi uradi za mednarodno trgovino.

Po krizi tradicionalnih dejavnosti in trgov se čedalje bolj uveljavlja vloga "lahke" in "prožne" sekcije oz. Združenja, ki ponuja članstvu usluge, ki jih drugače ne dobi: od tečajev za podjetnike in posebne profile osebja do udeležbe na specializiranih sejmih, od konvencij za bančne storitve, telefonske pogodbe ipd. do skupnega reševanja problemov. Nekaj ponudb je pripelo za sodelovanje na sejmih v Sloveniji, kjer naj bi prišla do izraza posredovalna vloga operaterjev in Združenja.

telefonskega omrežja. Po teh podatkih so v Sloveniji ob koncu lanskega leta imeli okoli 77.000 telefonskih naročnikov na t.i. fiksnem omrežju. To pomeni, da je bilo 39 naročnikov na vsakih sto prebivalcev. Letna rast števila naročnikov je tako presešla 8%. Še dosti večji razmah pa je v Sloveniji v zadnjih letih dosegla mobilna telefonija. Naročnikov na mobilni telefon je trenutno že več kot 200 tisoč. Vključeni so bodisi v analogni (t.i. NMT oz. Nordic Mobile Telephone) ali pa digitalno omrežje (t.i. GSM oz. The Global System for Mobile Communications). Po teh podatkih je v Sloveniji že 10 mobilnih telefonov na sto prebivalcev.

DOMAČI RIBIČI UPRAVIJAJO DELE SOČE

Člani ribiških družin v Posočju so se ob pričetku ribiške sezone, 1. aprila, zelo razveselile. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je namreč izdalo odločbo o tem, da Ribiška družina v Tolminu lahko prevzame v upravljanje vode reke Soče od Čezsoče navzgor, del njenih pritokov in tudi Krnsko jezero. Doslej je z omenjenimi vodami upravljaval Zavod za ribištvo v Ljubljani. Tolminska ribiška družina bo nadaljevala prizadevanja in skrb za povečanje staleža rib v vodah Soče in v njenih pritokih. Največja skrb velja seveda sloviti soški postriči.

PRIDELOVANJE KROMPIRJA

V višjih in hladnejših legah na Primorskem je še primerno čas za sajenje krompirja. Za sajenje uporabljamo vedno zdrav in potrjen semenski krompir. Priporočljivo je saditi nakaljeni krompir. Pri tem moramo paziti, da kalčki niso predolgi, sicer se pri sajenju radi lomijo. Če bi imel krompir predolge kalci, je bolje, da jih potremo in pred saditvijo spet nakalimo. Navadno sadimo cele gomolje, režemo jih le izjemoma, se pravi edino takrat, ko imamo res debele gomolje. Režani gomolji so namreč mnogo bolj občutljivi na glivične in tudi bakterijske bolezni. Na ta način pa lahko nehote prenašamo nekatere virusne bolezni.

Pri sajenju naj bo temperatura tal vsaj 8°C, kalci naj bodo dolge največ 5 mm, gomolji pa naj imajo temperaturo tal. Globina saditve naj bo od 5 do 10 cm, odvisno od vrste zemlje. Če je zemlja mokra, počakamo s sajenjem, da ne bi preveč zatlačili tla.

Poznamo več sort krompirja. Med zgodnjimi sortami priporočajo naslednje.

Jearla je precej poznana in primerna za pridelovalce zelo ranega krompirja; rodi manjše število gomoljev, ki pa so ovalni, navadno srednje veliki in torej tudi zelo primerni za trženje. Kožica je svetlo rumena, prav take barve je tudi meso. Ta sorta je tudi srednje odporna proti najbolj pogostim virusom in plesnim.

Primura je zelo rana sorta, ki daje velik pridelek izenače-

nih in lepo oblikovanih podolgovatih gomoljev. Primerna je za jedilni krompir za poleto in jesensko uporabo. Kožica je rumena, barva mesa pa svetlo rumena.

Ulster sceptre velja za eno glavnih zgodnjih sort, saj rodi zelo zgodaj in daje srednje debele, svetlo rjave, podolgovato-ovalne gomolje s kakovostnim belim mesom. Sorta je primerna še zlasti za pridelovalce, ki zgodnji pridelek prodajajo na drobno. Je precej občutljiva na udarce in skladiščenje. Sicer je sorta precej odporna za krompirjev rak, občutljiva pa za razne plesni in tudi viruse.

Med srednje poznimi sortami naj omenimo dve novejši sorti, ki jih uvajajo in sta zanimivi tudi zaradi velike odpornosti proti boleznim.

Carlingford: gre za britansko sorta, ki je povsem odporna na virus PVYntn in srednje odporna za ostale viruse, kakor tudi za razne plesni zelnega dela in gomoljev. Pridelek je zelo dober, saj daje številne, okroglo-ovalne gomolje belkaste barve in z belim mesom. Dobro ga skladiščimo in po kakovosti kuhanega gomolja je primeren še zlasti za solate.

Mirakel je nova nizozemska sorta, ki je povsem odporna za virusa PVYntn in PVA, zelo odporna pa za ostale viruse, glede plesni pa je precej odporna za plesni gomoljev. Dozori precej zgodaj in daje številne in velike gomolje svetlo rumene barve in ovalne

oblike, barva mesa pa je rumena. To sorta je mogoče skladiščiti tudi preko zime in je široko uporabna za jedi.

Desiree velja sicer za sorto, ki jo že opuščajo, čeprav je po kakovosti zelo dobra, saj daje številne in lepo oblikovane gomolje jajčaste oblike z rdečkasto kožico in zelo uporabnim rumenim mesom.

Sante je zelo odporna sorta, ki jo radi gojijo še zlasti biološki kmetovalci. Pridelek je srednje velik, gomolji imajo zelo enakomerno obliko in so svetlo rumene barve ter imajo tudi podobno meso. Trenutno je med pridelovalci tako priljubljena, da velja s sorto *Concorde* za eno nosilnih tudi zaradi tržne zanimivosti.

Med poznimi sortami ne moremo mimo doslej najbolj razširjene sorte *Kennebec*, ki pa jo veliki pridelovalci že opuščajo. Gre za sorto, ki je vsestransko uporabna za jedilni krompir, a tudi za predelavo v čipse. Sorta je odporna za sušo in dobro prenaša skladiščenje, zato je bila še zlasti na Primorskem zelo priljubljena. Pridelek je navadno kar velik, čeprav rodi malo gomoljev, so pa lepi, okroglasto-jajčaste oblike in s svetlo rjavo kožico ter z belim mesom. Ta sorta je srednje odporna do virusov in boleznim.

Vse bolj se uveljavja sorta *Agria*, ki daje kakovostne gomolje z rumenkasto kožico in rumenkastim mesom. Ta je še zlasti primerna za predelavo v pomfrit in čipse, zato jo gojijo še zlasti tisti kmetje, ki prodajo ves pridelek predelovalni industriji.

Bolj primerna za uporabo v jedilne namene je novejša pozna sorta *Cornado*, ki daje kakovostne gomolje z rdečo kožico in rumenkastim mesom.

KRATKE

INFORMATIVNO SREČANJE O PONUDBI INFOSTRADA

Slovensko deželno gospodarsko združenje vabi člane vseh sekcij na informativno srečanje s predstavniki Nove tržaške kreditne banke, ki bo v četrtek, 8. aprila, ob 18. uri na sedežu SDGZ v Trstu, ul. Cicerone 10. Na sporedu bo predstavitev posebnih ugodnosti telefonskih storitev Infostrada: za medkrajevne in mednarodne klice, za razgovore z mobilnim telefonom, za priključitev na internet itd. Na srečanju bodo člani SDGZ dobili tudi podrobnejše informacije o ugodnostih, ki jih predvideva zanj spoznanje o sodelovanju med samim Združenjem in tržskim denarnim zavodom. Priložnost bo tudi za izraz predlogov in potreb za nove možne ponudbe v okviru omenjene konvencije, ki je bila sklenjena novembra 1997.

SDGZ vabi na predstavitev ponudbe infostrada s strani NTKB še zlasti člane, ki imajo velik medkrajevni in mednarodni telefonski promet, saj so prav za ta sektor najzanimivejše tarifne ugodnosti (tudi do 50% prihranka).

TRŽAŠKI SKLAD PORAZDELILNI SREDSTVA

Vladni komisar za Furlanijo-Julijsko krajino Michele De Feis je s posebnim odlokom osvojil sklep komisije, ki upravlja Sklad za Trst in ki porazdeljuje 55 milijard lir v letu 1999. To pomeni, da bodo koristniki lahko v najkrajšem času črpali dodeljena jim sredstva. Komisija je glavino sredstev namenila dejavnostim v industrijskem in gradbenem sektorju. Del sredstev je namenila tudi kmetijstvu, raziskovalnim dejavnostim in nekaterim projektom kulturnega, športnega in znanstvenega značaja. Tržaški sklad je podprl tudi nekaj pomembnejših javnih del in nekaj pobud za boj proti brezposelnosti.

TUDI SLOVENSKI VINOGRADNIKI NA SEJMU VINITALY

V četrtek, 8. aprila, se bo v Veroni začel najpomembnejši italijanski vinski sejem, se pravi Vinitaly, na katerem bo sodelovalo več kot 2700 razstavljalcev iz 24 držav. Ob tem bodo odprli tudi specializirani sejem ekstradeviškega oljčnega olja. Gre za eno najpomembnejših sejamskih pobud v Italiji, ki privablja veliko obiskovalcev iz vse države in iz tujine. Na sejmu bodo svoja vina razstavljali tudi nekateri slovenski vinogradniki, ki so vključeni v Konzorcija za zaščito vin s kontroliranim poreklom Kras in Brda.

Vinsko tržišče ima za italijansko živilsko trgovino velik pomen. Letos bodo posebno pozornost namenili peninam in penecim se vinom, saj namerava Italija predstaviti na svetovnem tržišču celo vrsto tovrstnih vin, saj se ob izteku tisočletja in številnih napovedanih praznovanj napoveduje večje povpraševanje po teh vinih. Sejem Vinitaly bo odprt do ponedeljka, 12. aprila letos.

ITALIJANSKO PRAVO

NEPREMIČNINSKE POGODBE MED ZAKONCEMA IN NJIHOVO OBDAVČENJE (2)

DAMJAN HLEDE

Pred kratkim je ustavno sodišče z rzsodbo št. 41 z dne 25. februarja 1999 proglasilo protiustavnost člena 26 zakona št. 131/86, v kolikor izključuje nasprotni dokaz, ki bi težil po preseганju darilne domneve pri nepremičninskih pogodbah. Prej obstoječo absolutno domnevo je skratka spremenilo v relativno. To pomeni, da bo zainteresirani davkoplačevalec, v primeru nepremičninske pogodbe (kupoprodaje), katere davčni znesek bo nižji od darilne in bo zato deloval mehanizem domneve o darilnosti pogodbe, lahko dokazal, da je resnično šlo za kupoprodajo, da je torej bilo res izvedeno protiplačilo. In tako bo lahko plačal nižji davčni znesek, ki bi v tem slučaju bremenil kupoprodajno pogodbo v primerjavi z darilno.

Poglejmo sedaj še nekatere primere, v katerih ni jasno,

če naj deluje domneva o darilnosti oz. kako naj deluje. V prvi vrsti je vprašljiv odnos med omenjeno domnevo in davčnimi olajšavami za "prvi dom", ki predvidevajo znižani registrski davek (4%) za nakup prvega doma. V tem primeru bi lahko rekli, da delovanje domneve utegne onemogočiti delovanje olajšav in torej zadostitev tistih socialnih interesov, ki so narekovali njihovo uzakonitev. Po drugi strani pa lahko tudi trdimo, da je nevarnost, ki jo skuša domneva o darilnosti zajeziti, večja prav v primerih, ko je davek na kupoprodajo nižji kot ponavadi. Vprašanje je torej, ali je treba primerjavo obdavčenja izvesti med davkom na darila in registrskim davkom v znižani (olajšani) meri ali v navadni meri, ki bi pristojala, ko bi ne bilo olajšav. Finančno ministrstvo se je izreklo za prvo možnost, kar pomeni, da dejansko v primerih nepremičninskih pogodb med zakon-

cema ali med sorodniki v ravni črti olajšave za prvi dom skorajda ne veljajo ali pa so zelo omejene.

Drugače je rzsodilo ministrstvo v zvezi z odnosom med domnevo o darilnosti in olajšavami za t.i. "malo kmetijsko lastnino" (*piccola proprietà contadina*). V tem slučaju bo kupoprodaja v vsakem primeru obdavčena z registrskim davkom v fiksnim meri.

Predmet debate je tudi vprašanje, ali naj domneva deluje v primeru odpovedi omenjenim stvarnim pravicam na nepremičninah ali ne. 26. člen zakona o registrskem davku govori o domnevi le v zvezi s prenosnimi pogodbami. Prvi člen tarife zakona o registrskem davku pa dejansko enači odpovedi stvarnim pravicam s prenosni le teh, kar bi pomenilo, da bi morala domneva o darilnosti veljati tudi v tem primeru.

KONEC

SLOVENIJA

NAČRT ZA ZDRUŽITEV MLEKARN

Zadružna zveza Slovenije je pobudnik zamisli o združevanju slovenskih mlekar, ki naj bi postale ena sama gospodarska delniška družba. Združitev je potrebna, da bi združena mlekaria lažje kljubovala konkurenci mlekar iz tujine. Sedanje razmere niso spodbudne, saj je poraba mleka v Sloveniji dvakrat manjša kot v drugih državah, članicah EU, poleg tega pa so cene mleka v primerjavi z evropskim prostorom previsoke. Treba je torej takoj poskrbeti za povečanje porabe mleka in mlečnih izdelkov, znižanje cen in povečanje donosnosti poslovanja. V Sloveniji deluje 14 mlekar, ki skupaj odkupijo in predelajo okrog 400 milijonov litrov mleka na leto, v njih pa je približno 1.400 zaposlenih. Če slovenske mlekarne primerjamo npr. z nemškimi mlekarname, bi se vse slovenske mlekarne, če bi bile združene, uvrstile šele na 30. mesto po velikosti ali, drugače: vse slovenske mlekarne skupaj so po evropskih merilih dovolj za eno majhno ali kvečjemu srednje veliko mlekarne.

ŽE 10 MOBILNIH TELEFONOV NA STO PREBIVALCEV

Urad republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj je v svoji publikaciji *Ekonomska ogledalo* objavil najnovejše podatke o razvoju te-

NAJBOLJŠA INVESTICIJA JE VLAGANJE
V PROFESIONALNE KADRE

TURNI SMUKI

MIRAN MIHELIC

Turizem v Posočju se očaja z močno konkurenco, zato bo v prihodnje še bolj uveljavljati svoje naravne pogoje. Letošnji rezultati kažejo, da bodo poglobili študije o možnih alternativnih zimskih ponudbah, ki bodo zagotovile še boljše kakovost smuke na Kaninu. Ena teh resnih možnosti je tudi turno smučanje. Za to ima Posočje vse možnosti na Bovškem, ki ima zaradi konfiguracije gora za to

smučarjev z mesta njihovega sestopa v dolini nazaj na izhodiščno točko za vzpon ali do njihovega bivališča. Tukaj se lahko izrabijo izkušnje rafutarjev in kajakašev. Takšna ali drugačna turna smuka je vabljiva, omogoča lahko soliden zaslužek. Brez znanja in "muje" pa se čevelj ne obuje niti tistemu, ki želi več zaslužiti ali pa doživeti.

Na Kaninu so lepi tereni tudi za pol-ekstremne spuste. Ena teh je z vrha Prestreljenjaka. Prav pol-ekstremno smu-



najboljše naravne pogoje v Sloveniji. To ni neznanica, vendar jo je treba spraviti iz ljubiteljskega ukvarjanja v množično profesionalno organiziranost. Treba je priznati, da se ob kritičnih razmišljanjih sama po sebi ponudi ugotovitev, ki je mirno spala. Pozimi je tu možna še druga zanesljivejša turistična ponudba, ki lahko brez večjega denarnega vložka zaživi in privabi številne goste. To je organizirano turno smučanje.

Na Kaninu je letos vsaj za polovico manj smučarjev celo ob vikendih. Toda sneg se v tem času v teh gorah že lepo uleže, zato je kot nalašč za turno smuko. Ta pa ni prijatna le na pomlad, ampak ob dobrem poznavanju smeri in razmer tudi na začetku zime, čeprav je takrat snega v visokogorju manj kot spomladi. Takrat so tudi nizke temperature v višinah zmernejše, sneg počasnejši, kar olajša spuste tudi po velikih strmihah, zato menimo, da ima pomlad v tem oziru prednost. Sneg ima na neteptanih terenih vselej svoje čare. Kadar botruje temu še lep sončen dan, se ostalo navržje samo po sebi. Lep primer, kako je mogoče na začetku iz drugih krajev nekaj organizirati, so vodni športi. Te so k nam prinesli s severa celo Čehi in Slovaki. Nobene posebne investicije ni bilo treba.

Tako tudi klasični turni smuk ne zahteva nobenega denarja. V kolikor pa izračuni pokažejo, da pomeni postavitev bivaka ali še česa, kjer se kaj toplega prodaja, ali potreba kombinacije klasičnega smučišča s sedežnico in od tod turne smuke v več smeri, ki je za množičen obisk nekaterim privlačnejša, je lahko stvar komercialne presoje in dodatnih investicij. Potrebno pa je k temu dodati še prevoz teh organiziranih skupin

čanje je na področju turizma še dokaj nepopisan list. Nujno pa je začeti s kвалitetno šolo. Zagristi se je treba zlasti v organizacijo.

Kanin pa še ni vse, saj je mogoče podobno kombinacijo doseči s sedežnico nad planino Golobar. Z organiziranjem čiste turne in pol-ekstremne smuke pa bi zimsko ponudbo približali Trenti, Soči, Vrsniku, Lepeni in Čezsoči.

Nekaj kadrov je že v domačih logih. Kakih 20 mladih gorskih reševalcev, večina inštruktorjev vodnih športov, je tudi učiteljev smučanja, alpinistov, za takšno ponudbo rabi le še nekaj strokovne izpolnitve. Ponuja se torej lepa prilžnost, da si občutno podaljšajo sezono tudi na zimski in pomladanski čas. Ni razlogov "čakati na maj", da priteče sneg z zasneženih gora v Sočo! Gostje mu bodo sli radi nasproti, le zanesljivo vodenje z občutkom varnosti morajo imeti. Treba je prerašiti ustaljeno miselnost, češ naše gore so lažje dostopne kot Srednje Alpe, poti lepo nadelane in označene, zato množičnega gorskega vodništva tukaj ni mogoče razviti... Ni res, vse to je uresničljivo s sistematičnim pristopom k razvoju tovrstne ponudbe. Dejstvo, da so v tem času naše gore bistveno bolj zahtevne kot poleti, lepota in deviškost narave v nekem smislu še večja, govorita tej trditvi v prid.

Zapis je v spomin na gorskega prijatelja, alpinista, reševalca, ljubitelja planinske fotografije in predavanj iz svojih vzponov Borisa Mlekua. On je vodil turiste tudi pozimi v gore tiho in skromno več kot poldrugo desetletje. Na ljubiteljske turne smuke pa smo na Bovškem hodili že takrat, ko za to ime še nismo vedeli in ne bo tukaj nič na novo odkritega.

NA DEŽELNIH IN DRŽAVNIH TEKMOVANJIH

USPEHI VRHOVSKIH ŠAHISTOV

IGOR COTIČ

Šah je vznemirljiva igra, ki zahteva veliko spretnosti in ustvarjalnosti. Njen končni izid pa je nepredvidljiv. Gre za "vojaško" pretvarjanje dveh nasprotnih sil, razporenih na šahovnici. Šahisti lahko napadajo neposredno, uporabljajo potrepeljive taktike obleganja, žrtvujejo figure, tako da pritegnejo nasprotnika v zasedo in ujamajo kralja. Obstajajo skratka številne možnosti igranja.

Nekateri mislijo, da je spoštovanje šahovskih pravil zapletena zadeva. Nasprotno. Vsi se lahko naučijo osnovnih pravil in potez. Nekoliko težje pa bo v nadaljevanju za tiste, ki bodo želeli zaigrati dovršeno in na visoki stopnji.

Igra na šah razvija koncentracijo, logično mišljenje, red, vzbuja zanimanje, radovednost in je med mladimi zelo priljubljena. Še posebej pa so vzljubili igro na šahovnici osnovnošolci z Vrha sv. Mihaela, ki žanjejo lepe uspehe na deželnih in celo na državnih tekmovanjih. V šolskem letu 1996/97 sta vrhovske otroke uvedla v čarobni šahovski svet Oscar Franco in Antonio Menella iz goriškega šahovskega krožka. Zanimanje je med osnovnošolci rastle iz leta v leto. Strokovni navsveti so kmalu obrodili zaželeno sadove v raznih prvenstvih mladinskih iger in v šolskih tekmovanjih. V letu 1998 je šahovska ekipa osnovne šole z Vrha sv. Mihaela postala deželni prvak v sestavi: Matija Cotič, Ivan Črnić, Andrej Drogshin in Manuel Visintin. V deželnem prvenstvu posameznikov, mlajših od deset let, pa je Matija Cotič o-



Na sliko: Matija Cotič, Ivan Črnić, Robert in Manuel Devetak (Foto Bumbaca)

svojil prvo mesto. Ekipa se je udeležila finala vsedravnega šolskega šahovskega prvenstva v Cesenatico in v ostri konkurenci dosegla petnajsto mesto.

Vrhovski šahisti so sodelovali tudi na prvem mednarodnem šahovskem turnirju osnovnih šol Kras 98, ki je potekal oktobra v Sovodnjah v organizaciji goriškega šahovskega krožka, didaktičnega ravnateljstva Doberdob ter pod pokroviteljstvom sovedensko občine. Turnirja so se udeležili učenci osnovnih šol iz Slovenije (Dobrovo in Miren), Italije (Vicenza, Tržič, Videm, Krmin), Avstrije in zamjestva (Vrh sv. Mihaela in Romjan).

Največ točk so zbrali učenci iz Vicenze, lepo so se uvrstili tudi učenci OŠ Dobrovo in Miren ter OŠ Vrh sv. Mihaela.

Prav na tem turnirju so imeli mladi prilžnost navezati prijateljske stike z osnovno šolo iz Mirna, s katero so priredili vrsto srečanj tudi v

letošnjem šolskem letu. Trenutno sledi in daje strokovna navodila vrhovskim otrokom šahovski mojster Marko Faganel iz Mirna.

Na letošnjem 6. Deželnem šolskem tekmovanju so se perspektivni vrhovski šahisti uvrstili na 3. mesto v skupini devetnajstih ekip. Prav pred kratkim, v nedeljo, 28. marca, pa so dosegli odlične uspehe na deželnem mladinskem šahovskem prvenstvu posameznikov v Gorici. Tekmovanje je potekalo v prostorih Javnega večnamenskega socialnega centra v Gorici, udeležilo pa se ga je nad petdeset šahistov, ki so bili razdeljeni v štiri starostne skupine, in sicer: mlajši od 10, 12, 14 in 16 let. Na prvo mesto v skupini mlajših od 10 let se je uvrstil komaj šestletni Robert Devetak z Vrha sv. Mihaela, ki je pripravil enkratno presenečenje. Glede na to, da je prvič nastopil na tem tekmovanju, da je bila konkurenca starejših igralcev ostra in kvalitetna raven prvenstva vi-

soka, gre za res izjemen uspeh. Z doseženim uspehom si je priboril pravico nastopati na državnem tekmovanju, ki bo potekalo v kraju Porto San Giorgio v pokrajini Ascoli Piceno. Pravico do nastopa na vsedravnem finalu si je zagotovil tudi njegov brat Manuel, ki je v isti skupini dosegel četrto mesto.

V skupini mlajših od 12 let sta največ točk zbrala predstavnik videmske pokrajine. Tretje in četrto mesto pa sta osvojila Matija Cotič in Ivan Črnić z Vrha sv. Mihaela. Tudi tadva bosta zastopala našo deželo na vsedravnem finalu. Na sedmo mesto se je uvrstil Manuel Visintin.

Uvrstitev štirih predstavnikov osnovne šole z Vrha sv. Mihaela na državno prvenstvo je sprožila mnogo veselja in zadoščenja na mladih obrazih. Sami obljudljajo, da se bodo potrudili tudi na vsedravnem finalu in da bodo skušali doseči čim boljše uvrstitev.

JADRANJE

BOGATČEVA OSMA NA MALLORCI



Sirenina jadralka in državna reprezentantka Arianna Bogatec (na sliko) se je skoraj mesec dni mudila na pripravah in tekmah v Španiji, kjer je dosegla zelo dobre rezultate.

Arianna se je udeležila predolimpijske regate na Palmi de Mallorci za 30. trofejo princeze Sofije v razredu europa. Kljub hudi konkurenci (na regati so nastopile 103 vrhunske jadralka iz 19 držav)

se je Arianni uspelo uvrstiti na končno osmo mesto. Prvo mesto je osvojila Danka Kristine Rouge, druga je bila Nizozemka Carolijn Brouwer, tretja pa Španka Helena Montilla.

Na španskih pripravah in tekmovanjih je Bogatčeva pokazala velik napredek, kar je obetavno za prihodnje nastope. V kratkem bo Sirenina jadralka nastopila v Anziu.

NOGOMET

LAZIO UTRDIL VODSTVO KLJUB IZENAČENJU

Na veliko soboto, 3. aprila, so odigrali 27. kolo italijanske nogometne A lige.

Prvovrsteni Lazio je doma le izenačil proti Milanu z 0:0. Domačinom se kljub napadalni igri ni posrečilo streti nasprotnikove mreže. Delnega spodrsjaja vodilnega pa ni znala izkoristiti neposredna nasledovalka Fiorentina, ki je v Milanu nerodno izgubila proti Interju z 2:0. Oba gola (šlo je za enajstmetrovki) je dal prerojeni brazilski as Ronaldo. Le-ta je igral tudi v vlogi kapetana, ta poteza trenerja Castellinija pa se je izkazala za pravilno. Morda je Inter le izšel iz krize, v kateri se je nahajal dejansko od začetka prvenstva. Četrti od tekmecev, in sicer Parma, je doma remizirala s Cagliarijem z ena proti ena.

Od ostalih tekem naj omenimo še presenetljiv po-

raz videmskega prvotligaša Udineseja v Piacenzi. Videmčani so že vodili z ena proti tri, nakar je ob koncu prvega polčasa Simone Inzaghi z enajstmetrovko znižal izid na dva proti tri. V drugem polčasu pa so domačini naredili še dva gola (enega je dal štiridesetletni branilec Pietro Vierchowod!) in tako zmagali. Zadnjeuvrsteni Empoli pa je na domačem igrišču premagal Juventus z ena proti nič.

Po 27. kolu prvenstva vodi torej Lazio s 56 točkami. Na drugem mestu je še vedno Fiorentina s 50 točkami, sledijo pa ji Milan z 49 in Parma z 48 točkami. Videmski Udinese je na šestem mestu z 42 točkami.

NAJDIŠČA NA KOBARIŠKEM ODKRIVAJO DUHA ANTIČNEGA PREBIVALSTVA

IZREDNO BOGATA "BRONASTA" ZBIRKA

MIRAN MIHELIC

Ob Soči in pred vstopom v divje tesni proti severu so v antiki ležala - komaj na 220 metrih nadmorske višine in odprta v smeri Padske nižine - polja naselbin Kobariške. Naselbine so bile visoko nad njimi, na izjemno ugodnih obrambnih in tudi težje opaznih pozicijah. Ta lega je od nekdanj nudila dobre pogoje za naselitev tudi v razburkani zgodovini vdorov raznih ljudstev v Padsko nižino. Z dosedanjimi raziskavami so na Kobariškem spoznali najstarejše materialne ostaline iz časa bronaste dobe. Najdišče v Turjevi jami in sv. Volarju pri Robiču imajo za neizpodbiten dokaz o intenzivni poselitvi obrobja Kobariške. Kljub dosedanjim temeljitim raziskavam pa ostajajo skrivnost in izziv za primerjalne študije zlasti nastanek in vsebinske spremembe na naselbinskem jedru na Gradiču, kjer stoji cerkev sv. Antona. To pobočje so žal Italijani znakazili in uredili okoli nje kostnico italijanskim vojakom, padlim v prvi vojni.

Gradiču pripadajoče grobišče ob desnem bregu Soče v Logu je vsebovalo čez 1400 grobov. Že gradivo iz rešenih grobov nudi dokaj dober vpogled v materialno kulturo in duhovni svet nekdanjih prebivalcev. Primerljiv je s svetolucijsko halštatsko kulturno skupino. To je prav čas 5. in 6. stoletja pred Kr., ko je bila

Arheološke raziskave v okolici Kobarida postavljajo vse več novih vprašanj. Posebna ugibanja vzbujajo nenavadno veliko število kipcev priprošnjikov. Ali je bilo takratno naselje nad Kobaridom tudi mesto romanja in prošenj božanstva za duhovno očiščenje in zdravljenje ter ne samo trgovsko središče, iz sredozemskega prostora "uvoženega" blaga in svetih predmetov? Del svojih rezultatov arheoloških raziskav na Gradiču in njihov potek je pred kratkim v Kobariškem muzeju predstavila Nada Osmuk. Sledilo je odprtje razstave kobariške skupine drobne bronaste plastike.

ta v največjem razcvetu. S svojimi vplivi je segala na Vipavsko in celo na Bohinjsko.

Vsa ta selišča in njihova kulturna tradicija so se ohranila tudi v prehodu v mlajšo železno dobo, vendar kakšnega napredka ni videti vse do vdora Kelto v severnoitalsko ravnino. Z njo pa je bilo povezano zanimanje rimske republike tudi za severozahodna območja. Tudi najdbe kažejo, da je prihod trgovcev in kasneje še vojakov močno spreminjal dotedanje razmerje kulturnih vplivov in vsakršnih silnic na širšem območju. Posebno moramo upoštevati ustanovitve Ogleja. Ta je pomenila strateško prelomnico v zgodovini vse njegove okolice in tudi Kobariške. Začela se je dinamična izmenjava domačih pridelkov in surovin za izdelke iz teh razvitih delavnic. Takratna materialna kultura je v Posočju imenovana 'idrijska' po predhodnem najdišču Idrija ob Bači.

Prazgodovinska naselbina na Gradiču pri sv. Antonu nad Kobaridom doslej ni bila raziskana. Zaradi poškodb v času prve vojne bo marsikaj ostalo žal le domneva.

Manjše število latenskih grobov je bilo najdenih torej na grobišču v Logu, vendar pa menijo, da mora ležati glavnina teh nedaleč stran. To dokazujejo zadnje arheološke raziskave, na največji terasi na jugozahodnem pobočju tega hribočka, ki so kobariško zbirko močno obogatile. Njihova sestava potrjuje v veliki meri prejšnje domneve, da je bilo tukaj kultno mesto v kar daljšem obdobju. Že sedanja odkritja kažejo tudi, da v obdobju od 2.-3. do 1. stoletja pred Kr. tukaj ni bilo naselbine, ampak da se je morda spustila v dolino prav v bolj varnem času in tako največjega razcveta antike. Ponovno pa je oživljanje zaznati v drugi polovici 4. stoletja, ko so razmere zahtevale ponovno varnejše lokacije in takrat

tudi na Toncovem gradu, ki je višje in bolje zavarovan.

Na nedavno odprti razstavi so izpostavljeni predmeti, ki so služili kot votivni darovi na posvečenem mestu, predmeti vsakdanje rabe, kot so nakit in deli noše. Posebno mesto imajo kosi male bronaste plastike v podobi bogov iz antičnega panteona, z "orbitri", ki jim jih prisoja mitologija in so se uveljavili kot stalnica v umetnosti. Ohranjenih imajo 28 kosov, med katerimi več kipcev Herakleja, Apolona, ostalih pa manj. Večja je tudi zastopanost svečenikov. Tukaj čaščno božanstvo je imelo priprošnjike za zdravje, rodovitnost, varstvo pred nesrečami. Veliko je tudi najdene domače in uvožene lončevine. Z njo so ob obredih, praznovanjih itd. na kulturnem mestu in v povezavi s tem tudi veselo pirovali. Bogata keramika je iz sredozemskih in tudi bolj oddaljenih dežel.

Doslej so pod vodstvom Nade Osmuk temeljito raziskali prostor, kjer ležijo izkopanine. Te kažejo, da so tukaj opravljali bogate žgalne obrede darovanj. Na sredi tega je kakšen meter dvignjen greben, kjer so našli keltske novce, fibule in druge dragocenosti. Iz obdobja do 4. stoletja so našli na širšem območju do 563 novcev. Veliko je tudi drobnih predmetov: tipične oblike sponk z vloženi dragimi kamni, srebrni prstan z motivom lastnika kulturne posede itd. Iz daljnih dežel so prihajali tudi unikatni izdelki v podobi ovna, posoda s prašičjo glavo, veliko je plastik Apolona. Ta je bil namreč zavetnik tukajšnjega prebivalstva. Zankrat se raziskovalka šele sprašuje, ali je bil morda to celo Belin.

Nada Osmuk domneva, da je bilo tukajšnje božanstvo povezano z močmi, ki naj bi posredovale zdravilne učinke. Morda so hodili sem ljudje romat. Celo po prvi svetovni vojni so hodili domačini plesat na Gradiču v času praznovanja Janeza Krstnika. Več vrst plastik teh božanstev daje misliti, da je bilo tukaj tudi prodajno središče. Tu je zlasti več vrst Heraklejev z listno krono, levjo kožo oblikovano v masko, helenistična Venera, Merkur, s krili na klobuku, Jupiter s krili, Minerva, Apolon z liro, zavetnik popotnikov. Kaže, da so bili trije kipci namerno zakopani.

Presenetljivo bogata bira iz najdišč šteje 3.500 kosov, ki so v obdelavi. To je izjemno bogastvo, vendar mora Kobariški muzej dobiti soglasje Uprave za kulturno dediščino, če želi dobiti te predmete nazaj v Kobarid. Pričakovati je, da se bodo v občini za to zavzeli prav vsi. Po mnenju Nade Osmuk takšne bronaste zbirke nima nihče v Sloveniji. Poleg tega pa te najdbe gotovo niso zadnje. Že letos bodo pri Kobaridu nova gradbena izkopavanja.

Še nekaj: Rimljani so te kraje vključili v deseto italsko regijo in tu uveljavljali svojo civilizacijo. Sledovi naselbin pričajo zlasti o močni poseljenosti prostora med Robičem in Kobaridom. To področje bil zato nov izziv za nadaljnjo smer raziskav. Izbiro lokacij za naseljevanja so pogojevala zlasti nemirna obdobja razpada rimske kulturne morale in tudi države. Prav tako izredno zanimive bi bile raziskave o mešanju prebivalstva z novimi prišleki, ki so se naseljevali na isto ozemlje.

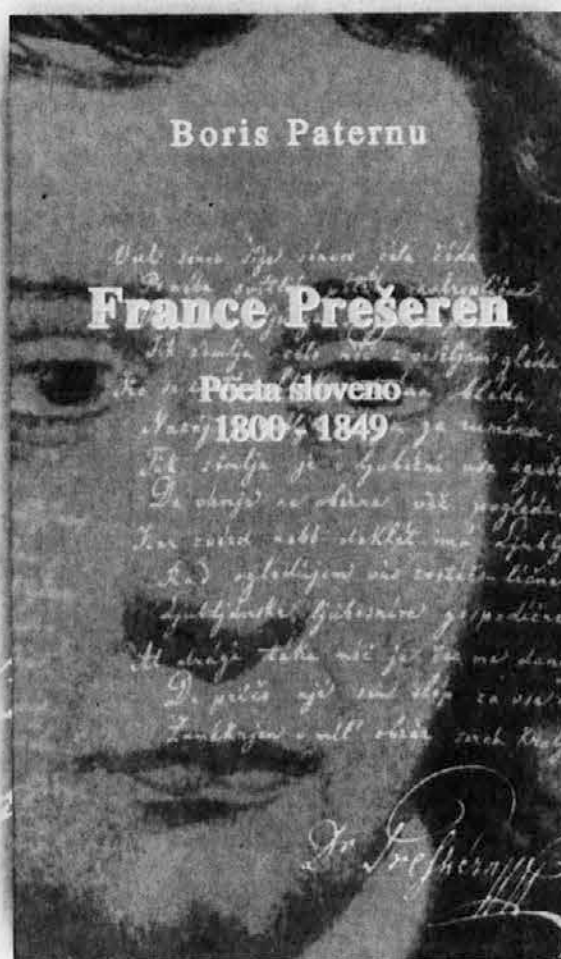
Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

BORIS PATERNU

FRANCE
PREŠEREN
1800-1849

France Prešeren je v širši svet "prodrl predvsem kot poet zanimivega duha in mojstrskega izraza".

Z obsežno monografijo akademika Borisa Paternuja, ki je ob 150. obletnici Prešernove smrti izšla pri Goriški Mohorjevi družbi v italijanskem prevodu, želimo našega največjega pesnika predstaviti italijanskim ljubiteljem poezije in vsem tistim, ki bi radi Slovence in njihovo kulturo bolj spoznali.



GORIŠKA
MOHORJEVA DRUŽBA

PLACUTA 18, 34170 GORICA

TEL. 0481 533177

FAX 0481 536978